INFOR
Zał. R. Pieńkowski w 1987 r.

WERSJA CYFROWA

CZYTAJ DUŻO WIĘCEJ GDZIE I KIEDY CHCESZ
inforlex.pl

BGK BIULETYN głównego księgowego

miesięcznik

EWIDENCJA · SPRAWOZDAWCZOŚĆ · PODATKI · ZARZĄDZANIE

Temat numeru

Magazyn ciepła – finansowanie inwestycji i ujęcie zgromadzonej energii w księgach rachunkowych

11/359
listopad 2026

I. TEMAT NUMERU

1. INFORLEX Magazyn ciepła – finansowanie inwestycji i ujęcie zgromadzonej energii w księgach rachunkowych . . . 3
Jak magazynowane jest ciepło . . . 3
Magazynowanie krótkoterminowe i sezonowe . . . 4
Znaczenie magazynu dla przedsiębiorstwa ciepłowniczego . . . 4
Finansowanie budowy magazynu ciepła . . . 5
Dotacje i pożyczki na inwestycje w magazynowanie ciepła . . . 5
Magazyny ciepła zwiększające bezpieczeństwo energetyczne . . . 5
Finansowanie związane z ochroną ludności i obroną cywilną . . . 6
Realizacja inwestycji w formule partnerstwa publiczno-prywatnego . . . 6
Znaczenie sposobu finansowania dla rachunkowości . . . 7
Ujęcie instalacji magazynowej w księgach rachunkowych . . . 7
Nakłady na budowę i wartość początkowa . . . 7
Przyjęcie do użytkowania i amortyzacja . . . 8
Rozliczanie dotacji inwestycyjnej . . . 8
Instalacja realizowana w formule PPP . . . 8
Ciepło zgromadzone w magazynie jako składnik zapasów . . . 9
Warunki ujęcia i klasyfikacja . . . 9
Ustalenie ilości zgromadzonego ciepła . . . 9

ciąg dalszy spisu treści na następnej stronie >

ISSN 2084-5863
Indeks 328995

Abonament 2027 Przedłuż abonament i odbierz prezent! oferta2027.infor.pl

eprasa.pl e9e4685076

Wycena ciepła 10
Koszty magazynowania i straty energii 10
Rozchód i kontrola stanu na dzień bilansowy 11
Podsumowanie 11

II. RACHUNKOWOŚĆ FINANSOWA

1. Najczęstsze błędy w rozliczeniach międzyokresowych kosztów i przychodów 12
Rodzaje rozliczeń, przykładowe konta i prezentacja w bilansie 13
Jak zakwalifikować zapis (schemat decyzyjny) 15
Błędy w czynnych rozliczeniach międzyokresowych kosztów 16
Błędy w rozliczeniach międzyokresowych przychodów 23
Uwagi dla przedsiębiorców na ryczałcie – ryczałt od przychodów ewidencjonowanych 27
Lista kontrolna na zamknięcie roku 28

III. ZARZĄDZANIE FINANSAMI

1. Wynik finansowy a podstawa opodatkowania CIT 29
Istota różnic między wynikiem finansowym a dochodem podatkowym 29
Podstawy prawne i kluczowe pojęcia 30
Stawki CIT w 2026 r. 30
Uzgodnienie wyniku finansowego brutto z podstawą opodatkowania – pięć etapów oraz odrębne ustalenie podatku odroczonego 32
Uzgodnienie wyniku finansowego brutto z dochodem podatkowym – krok po kroku 32
Procedura w 7 krokach 33
Klasyfikacja różnic bilansowo-podatkowych 34
Różnice trwałe 34
Pozycje, które wymagają osobnej uwagi 36
Różnice przejściowe i podatek odroczony 37
Jak obliczyć podatek odroczony 38
Rezerwa NKUP rozwiązana bez wykorzystania 39
Organizacja kont, dzięki której uzgodnienie robi się samo 43
Konta i ewidencje pomocnicze 44
Najczęstsze błędy i jak ich uniknąć 45
JPK_KR_PD i znaczniki kont 46
Checklista zamknięcia roku 48

eprasa.pl e9e4685076

1 Magazyn ciepła – finansowanie inwestycji i ujęcie zgromadzonej energii w księgach rachunkowych

Zobacz więcej www.inforlex.pl

Magazyny ciepła pozwalają wykorzystać wytworzoną energię w późniejszym terminie, zwiększając elastyczność pracy systemów ciepłowniczych i bezpieczeństwo dostaw. Ich budowa i eksploatacja rodzą jednak pytania księgowe: jak ująć instalację i dofinansowanie, kiedy zgromadzone ciepło stanowi zapas oraz jak wycenić energię i rozliczyć jej straty? Wyjaśniamy zasady i przedstawiamy przykład ewidencji.

Magazyn ciepła jest instalacją służącą do gromadzenia energii cieplnej i jej późniejszego wykorzystania. Jego podstawową funkcją jest oddzielenie momentu wytworzenia ciepła od momentu jego zużycia lub dostarczenia odbiorcom. Dzięki temu ciepło może być wytwarzane w czasie, w którym jest to korzystne ze względów technicznych lub ekonomicznych, a wykorzystywane wtedy, gdy pojawia się zapotrzebowanie.

W przedsiębiorstwie ciepłowniczym magazyn może przejmować nadwyżkę ciepła wytworzonego ponad bieżące potrzeby odbiorców, a następnie oddawać zgromadzoną energię do sieci. Przykładowo ciepło zgromadzone w godzinach nocnych może zostać wykorzystane podczas porannego wzrostu zapotrzebowania na ogrzewanie i ciepłą wodę użytkową. Takie rozwiązanie pozwala ograniczyć konieczność szybkiego zwiększania produkcji lub uruchamiania dodatkowych źródeł szczytowych.

Jak magazynowane jest ciepło

Jednym z rozwiązań stosowanych w ciepłownictwie jest izolowany zbiornik wypełniony wodą. Podczas ładowania magazynu doprowadzana jest do niego energia cieplna, która zwiększa ilość energii zgromadzonej w wodzie. Podczas rozładowania energia jest odbierana i przekazywana do instalacji lub sieci ciepłowniczej.

W zbiornikach wykorzystujących warstwowy układ temperatur gorąca woda znajduje się w górnej części, a chłodniejsza w dolnej. Odpowiednia konstrukcja oraz sposób doprowadzania i odbioru wody ograniczają mieszanie się tych warstw, umożliwiając efektywne wykorzystanie zgromadzonego ciepła. Woda pełni tu funkcję nośnika energii, a jej objętość i temperatura wpływają na ilość ciepła możliwego do zmagazynowania i odzyskania.

Magazynowanie ciepła nie ogranicza się jednak do zbiorników wodnych. Stosowane są również rozwiązania wykorzystujące grunt i podziemne warstwy wodonośne, a także

eprasa.pl e9e4685076

materiały, które pochłaniają i oddają energię podczas zmiany stanu skupienia. Wybór technologii zależy m.in. od wymaganej temperatury, ilości magazynowanej energii, czasu jej przechowywania oraz warunków lokalnych.

Magazynowanie krótkoterminowe i sezonowe

Ze względu na sposób wykorzystania można wyróżnić magazyny krótkoterminowe i sezonowe. Pierwsze służą przede wszystkim wyrównywaniu różnic między produkcją a zapotrzebowaniem w ciągu godzin lub dni. Drugie umożliwiają gromadzenie energii w jednym okresie roku i jej wykorzystanie w innym, np. przechowywanie ciepła pozyskanego latem na potrzeby sezonu grzewczego.

Pojemność magazynu należy przy tym odróżnić od jego mocy. Pojemność określa ilość energii, którą można zgromadzić, i może być wyrażana np. w GJ lub MWh. Moc, wyrażana np. w MW, określa tempo ładowania lub rozładowywania magazynu. Dla oceny przydatności instalacji znaczenie mają oba parametry: zarówno ilość dostępnego ciepła, jak i możliwość przekazania go odbiorcom w wymaganym czasie.

Znaczenie magazynu dla przedsiębiorstwa ciepłowniczego

Magazyn ciepła zwiększa elastyczność pracy systemu. Umożliwia stabilniejszą pracę jednostek wytwórczych oraz lepsze wykorzystanie ciepła z kogeneracji, odnawialnych źródeł energii i procesów przemysłowych. Może również współpracować z pompami ciepła i kotłami elektrycznymi, pozwalając gromadzić ciepło wytwarzane przy wykorzystaniu energii elektrycznej w korzystnych warunkach cenowych.

Dodatkową funkcją może być zwiększenie bezpieczeństwa dostaw. Zgromadzona energia może przez określony czas wspierać zaopatrzenie odbiorców w razie ograniczenia pracy źródła ciepła. Zakres takiego zabezpieczenia zależy od ilości dostępnej energii i technicznej zdolności instalacji do jej dostarczenia w warunkach awaryjnych. Taką funkcję przewidziano m.in. dla magazynów ciepła o charakterze *dual-use*, łączących zastosowanie gospodarcze ze wzmacnianiem odporności systemu ciepłowniczego.

Z punktu widzenia dalszych rozważań księgowych **istotne jest rozróżnienie instalacji służącej do magazynowania oraz zgromadzonej w niej energii cieplnej.** Instalacja jest wykorzystywana w kolejnych cyklach ładowania i rozładowania, natomiast ilość przechowywanego ciepła zmienia się wraz z jego doprowadzaniem, odbiorem oraz stratami powstającymi podczas przechowywania. Rozróżnienie to stanowi punkt wyjścia do ustalenia zasad ewidencji i wyceny.

eprasa.pl e9e4685076

Finansowanie budowy magazynu ciepła

Budowa magazynu ciepła może być finansowana ze środków własnych inwestora, kredytów i pożyczek oraz dotacji inwestycyjnych. W przypadku przedsięwzięć służących realizacji zadań publicznych możliwe jest również rozważenie partnerstwa publiczno-prywatnego. Wybór rozwiązania zależy m.in. od statusu inwestora, funkcji magazynu, skali inwestycji oraz warunków dostępnych programów wsparcia.

Przy planowaniu finansowania należy uwzględnić zarówno nakłady na budowę i przyłączenie magazynu do systemu ciepłowniczego, jak i przyszłe koszty jego eksploatacji. Istotne jest również zapewnienie środków na wkład własny oraz wydatki, które nie zostaną objęte dofinansowaniem.

Dotacje i pożyczki na inwestycje w magazynowanie ciepła

Przykładem wsparcia przeznaczonego bezpośrednio na takie inwestycje jest program NFOŚiGW „Magazyny ciepła w ciepłownictwie systemowym", finansowany ze środków Funduszu Modernizacyjnego. Program przewiduje możliwość ubiegania się o dotację, pożyczkę albo połączenie obu tych form finansowania. Jest adresowany do przedsiębiorców prowadzących działalność w zakresie wytwarzania lub dystrybucji ciepła w publicznej sieci ciepłowniczej, spełniających określone wymagania dotyczące posiadania koncesji.

Wsparcie obejmuje budowę magazynu ciepła, a także określoną infrastrukturę towarzyszącą, umożliwiającą jego integrację z siecią i źródłem ciepła, oraz systemy sterowania i monitoringu. Według harmonogramu NFOŚiGW aktualnego na 2 listopada 2026 r. nabór zaplanowano na okres od 1 grudnia 2026 r. do 31 marca 2027 r.

Przy ocenie możliwości uzyskania wsparcia rozstrzygające znaczenie mają dokumentacja konkretnego naboru oraz umowa o dofinansowanie. Określają one m.in. katalog kosztów kwalifikowanych, dopuszczalny poziom wsparcia, terminy realizacji i rozliczenia inwestycji oraz obowiązki beneficjenta.

Magazyny ciepła zwiększające bezpieczeństwo energetyczne

Odrębnym przykładem jest dofinansowanie magazynów ciepła o charakterze *dual-use*, łączących bieżące wykorzystanie gospodarcze ze zdolnością wspierania dostaw ciepła w sytuacjach awaryjnych.

W 2026 r. NFOŚiGW ogłosił w ramach programu FEnIKS nabór na budowę magazynów ciepła na poziomie systemowym, służących zwiększeniu bezpieczeństwa energetycznego. Przewidziano w nim dotacje w wysokości od 30% do 65% kosztów kwalifikowanych, zależnie m.in. od wielkości przedsiębiorstwa, przeznaczenia pomocy

eprasa.pl e9e4685076

publicznej i pochodzenia energii zasilającej magazyn. Wsparcie mogło obejmować również przyłącza i infrastrukturę towarzyszącą oraz dostosowanie systemów sterowania i monitoringu.

Termin składania wniosków w tym naborze upłynął 30 września 2026 r. Program stanowi zatem przykład finansowania inwestycji wzmacniających odporność systemu ciepłowniczego, natomiast możliwość uzyskania kolejnego wsparcia wymaga sprawdzenia następnych ogłoszeń.

Finansowanie związane z ochroną ludności i obroną cywilną

Funkcja zapewnienia ciągłości dostaw ciepła może mieć znaczenie również przy rozpatrywaniu finansowania związanego z ochroną ludności i obroną cywilną. W przyjętym przez Radę Ministrów 6 października 2026 r. Programie Ochrony Ludności i Obrony Cywilnej na lata 2027–2031 wskazano m.in. rozwój zasobów umożliwiających zachowanie ciągłości dostaw energii i ciepła w razie kryzysu. Środki programu mają trafiać przede wszystkim do samorządów.

Samo zwiększenie bezpieczeństwa energetycznego przez budowę magazynu nie przesądza jednak o możliwości otrzymania finansowania z tego programu. Konieczne jest ustalenie, czy konkretna inwestycja stanowi realizację zadania ochrony ludności, kto jest uprawniony do otrzymania środków oraz jakie wydatki mogą zostać nimi pokryte. Ogólne cele programu nie są wystarczającą podstawą do uznania kosztów budowy magazynu za kwalifikujące się do wsparcia.

Należy przy tym odróżnić finansowanie z Programu Ochrony Ludności i Obrony Cywilnej od dotacji na magazyny *dual-use* w ramach FEnIKS. Zbieżność celów związanych z bezpieczeństwem nie oznacza tożsamości źródeł ani zasad finansowania.

Realizacja inwestycji w formule partnerstwa publiczno-prywatnego

Partnerstwo publiczno-prywatne (PPP) jest formułą wspólnej realizacji przedsięwzięcia przez podmiot publiczny i partnera prywatnego, opartą na podziale zadań i ryzyk. Może być wykorzystywane również w sektorze energetycznym.

W przypadku magazynu ciepła można rozważyć przykładowo model, w którym partner prywatny odpowiada za zaprojektowanie, sfinansowanie i wybudowanie instalacji, a następnie za jej utrzymanie lub eksploatację przez okres określony w umowie. Podmiot publiczny może zapewnić uzgodniony wkład oraz wypłacać wynagrodzenie powiązane z dostępnością instalacji i spełnieniem wymaganych parametrów.

Taka konstrukcja wymaga określenia m.in. wymaganej pojemności magazynu, zdolności ładowania i rozładowania, zasad jego wykorzystywania oraz odpowiedzialności za

eprasa.pl e9e4685076

awarie i niedostępność. Zaangażowanie kapitału prywatnego wiąże się z koniecznością zapewnienia partnerowi wynagrodzenia pokrywającego uzgodnione koszty, ryzyka i zwrot z kapitału.

Możliwe jest również połączenie PPP z dofinansowaniem ze środków Unii Europejskiej w ramach tzw. projektu hybrydowego. Wymaga to dostosowania struktury przedsięwzięcia i sposobu rozliczeń do zasad właściwego programu.

Znaczenie sposobu finansowania dla rachunkowości

Dla prawidłowego ujęcia przedsięwzięcia w księgach konieczna jest analiza warunków otrzymania środków oraz umów regulujących budowę i wykorzystywanie magazynu. Trzeba ustalić w szczególności, która jednostka ponosi nakłady, kontroluje instalację, odpowiada za jej eksploatację oraz jest uprawniona do dysponowania zgromadzonym ciepłem.

Ustalenia te będą punktem wyjścia do odrębnego rozpatrzenia ewidencji instalacji magazynowej, otrzymanego finansowania oraz energii cieplnej pozostającej w magazynie.

Ujęcie instalacji magazynowej w księgach rachunkowych

Poniższe zasady odnoszą się do przedsiębiorstwa stosującego ustawę z 29 września 1994 r. o rachunkowości (dalej: uor). Ujęcie magazynu ciepła wymaga rozpatrzenia zarówno nakładów na jego budowę, jak i sposobu finansowania inwestycji.

Nakłady na budowę i wartość początkowa

W okresie realizacji inwestycji koszty budowy magazynu gromadzi się na koncie „Środki trwałe w budowie". Obejmują one koszty pozostające w związku z budową i przystosowaniem instalacji do użytkowania, w szczególności koszty dokumentacji projektowej, robót budowlanych, zakupu i montażu urządzeń oraz niezbędnych prób i rozruchu. Wartość początkowa obejmuje również VAT niepodlegający odliczeniu oraz koszty obsługi zobowiązań zaciągniętych na finansowanie budowy, ustalone zgodnie z art. 28 ust. 8 uor.

Zakres kosztów zwiększających wartość początkową należy odróżnić od katalogu wydatków kwalifikowanych w programie finansowania. Wydatek nieobjęty dotacją może stanowić część wartości początkowej środka trwałego, jeżeli spełnia warunki wynikające z przepisów o rachunkowości.

eprasa.pl e9e4685076

Przyjęcie do użytkowania i amortyzacja

Po zakończeniu budowy, gdy instalacja jest kompletna i zdatna do użytkowania, następuje jej przyjęcie do ewidencji środków trwałych. Należy ustalić, czy magazyn stanowi jeden obiekt inwentarzowy, czy zespół odrębnych środków trwałych. Rozstrzygnięcie powinno uwzględniać konstrukcję i funkcje poszczególnych elementów, np. zbiornika, urządzeń pompowych i infrastruktury przyłączeniowej, zgodnie z zasadami wyodrębniania obiektów określonymi w KSR nr 11 „Środki trwałe".

Dla przyjętych obiektów ustala się okres ekonomicznej użyteczności, metodę i stawkę amortyzacji. Uwzględnia się m.in. przewidywaną intensywność eksploatacji, trwałość techniczną oraz ograniczenia dotyczące użytkowania. Okres amortyzacji bilansowej powinien odzwierciedlać przewidywany okres czerpania korzyści ekonomicznych z instalacji. Przyjęte okresy i stawki wymagają okresowej weryfikacji.

Rozliczanie dotacji inwestycyjnej

Otrzymanie dotacji na budowę magazynu co do zasady nie zmniejsza jego wartości początkowej. Zgodnie z art. 41 ust. 1 pkt 2 uor środki otrzymane na sfinansowanie nabycia lub wytworzenia środków trwałych ujmuje się jako rozliczenia międzyokresowe przychodów, jeżeli na podstawie odrębnych przepisów nie zwiększają kapitałów lub funduszy własnych. Następnie rozlicza się je w pozostałe przychody operacyjne, równolegle do odpisów amortyzacyjnych od sfinansowanych aktywów.

Przykładowo, jeżeli dotacja pokrywa 40% wartości początkowej danego środka trwałego, do pozostałych przychodów operacyjnych odnosi się odpowiednio 40% dokonywanych od niego odpisów amortyzacyjnych. Pozostała część amortyzacji nie znajduje pokrycia w przychodach z rozliczenia dotacji. Gdy wsparcie obejmuje kilka obiektów, należy przyporządkować dofinansowanie do poszczególnych środków trwałych.

Sposób rozliczenia zależy od ekonomicznego charakteru otrzymanych środków. Finansowanie zwrotne, np. pożyczka, stanowi zobowiązanie. Nie należy zatem stosować zasad rozliczania dotacji wyłącznie na podstawie tego, że środki pochodzą z programu publicznego.

Instalacja realizowana w formule PPP

W przypadku PPP ustalenie, która strona ujmuje instalację w swoich aktywach, wymaga analizy treści ekonomicznej umowy, w szczególności kontroli nad sposobem wykorzystania infrastruktury. Samo poniesienie wydatków na budowę nie przesądza o wykazaniu magazynu jako własnego środka trwałego. Właściwe wskazówki zawiera KSR nr 10 „Umowy o partnerstwie publiczno-prywatnym oraz umowy koncesji na roboty budowlane lub usługi".

Ewidencję instalacji magazynowej należy prowadzić odrębnie od ewidencji zgromadzonego w niej ciepła. Wartość środka trwałego odzwierciedla nakłady na infrastrukturę,

eprasa.pl e9e4685076

natomiast ujęcie energii pozostającej w magazynie wymaga ustalenia jej ilości, przeznaczenia i zasad wyceny.

Ciepło zgromadzone w magazynie jako składnik zapasów

Magazynowanie ciepła powoduje, że energia wytworzona lub zakupiona w danym okresie może zostać sprzedana albo wykorzystana dopiero w okresie następnym. Powstaje zatem potrzeba ustalenia, jaka ilość ciepła pozostaje w magazynie oraz jaką wartość należy jej przypisać.

Poniższe rozwiązania stanowią zastosowanie ogólnych zasad rachunkowości zapasów do specyfiki magazynowania ciepła. Wymagają uwzględnienia technologii instalacji i zasad dysponowania energią.

Warunki ujęcia i klasyfikacja

Ciepło pozostające w magazynie może stanowić składnik aktywów, jeżeli jednostka je kontroluje, przewiduje uzyskanie z niego korzyści ekonomicznych i może wiarygodnie określić jego wartość. Korzyści mogą wynikać zarówno ze sprzedaży energii, jak i z jej wykorzystania na własne potrzeby. Samo przechowywanie ciepła w instalacji należącej do jednostki nie przesądza jednak, że energia stanowi jej zapas – konieczne jest uwzględnienie praw wynikających z zawartych umów.

Klasyfikacja zależy od pochodzenia i przeznaczenia ciepła. Energia wytworzona przez przedsiębiorstwo, gotowa do dostarczenia odbiorcom, może być ujmowana jako wyrób gotowy. Ciepło zakupione do odsprzedaży bez przetworzenia odpowiada charakterowi towaru, natomiast zakupione do zużycia na własne potrzeby – charakterowi materiału. Jeżeli wymagane są dalsze etapy przetwarzania, należy rozważyć klasyfikację jako produkcji niezakończonej. Podstawą tego rozróżnienia są definicje aktywów i rzeczowych aktywów obrotowych zawarte w art. 3 ust. 1 uor.

Ustalenie ilości zgromadzonego ciepła

Ewidencja powinna umożliwiać określenie ilości energii doprowadzonej do magazynu, odebranej z niego oraz pozostającej na koniec okresu. Jednostką ewidencyjną może być GJ lub MWh.

Sama objętość wody nie wystarcza do ustalenia zapasu ciepła. W magazynie wodnym znaczenie mają również temperatury, ich rozkład w zbiorniku oraz parametry techniczne określające możliwość odzyskania energii. Metodykę pomiaru lub obliczenia stanu powinny opracować służby techniczne, z uwzględnieniem właściwego poziomu odniesienia temperatury.

eprasa.pl e9e4685076

Bilans energii można przedstawić następująco:

stan początkowy + energia doprowadzona – energia odebrana – straty = stan końcowy.

Wynik tego rozliczenia należy porównywać ze stanem ustalonym na podstawie pomiarów parametrów magazynu. Rozbieżności wymagają wyjaśnienia.

Wycena ciepła

Ciepło wytworzone we własnym zakresie wycenia się według kosztu wytworzenia, a zakupione – według ceny nabycia. Na dzień bilansowy wycena zapasów nie może przekraczać ceny sprzedaży netto. Podstawę stanowi art. 28 ust. 1 pkt 6 uor.

Koszt wytworzenia ciepła obejmuje koszty bezpośrednie oraz uzasadnioną część kosztów pośrednich produkcji. W praktyce mogą to być koszty paliwa, energii zużywanej w procesie wytwarzania, obsługi i utrzymania urządzeń oraz ich amortyzacji. W przypadku kogeneracji konieczny jest racjonalny i konsekwentnie stosowany podział kosztów wspólnych pomiędzy energię elektryczną i ciepło. Szczegółowe zasady kalkulacji określa KSR nr 13 „Koszt wytworzenia jako podstawa wyceny produktów".

Do wyceny zapasu nie należy automatycznie przyjmować taryfowej ceny sprzedaży ciepła, zawierającej również elementy inne niż koszt jego wytworzenia.

Koszty magazynowania i straty energii

Należy odróżnić koszty produkcji ciepła od kosztów przechowywania już gotowej energii. Koszty magazynowania produktów co do zasady obciążają wynik okresu. Wyjątek dotyczy magazynowania niezbędnego w procesie produkcji, służącego doprowadzeniu produktu do stanu zdatnego do sprzedaży. Takie rozróżnienie wynika z art. 28 ust. 3 uor oraz pkt 6.8 KSR nr 13.

Dlatego amortyzacja magazynu, energia zużywana przez pompy i koszty obsługi wymagają oceny według rzeczywistej funkcji instalacji. Samo przesunięcie dostawy ciepła na późniejszy termin nie uzasadnia zwiększania wartości zapasu o wszystkie koszty utrzymania magazynu.

Straty ciepła podczas przechowywania zmniejszają ilość dostępnej energii. Wartość utraconego ciepła należy rozliczyć w kosztach okresu; nie powinna pozostawać w wartości zapasu końcowego. Trzeba przy tym odróżnić straty magazynowe od normalnych strat technologicznych powstających podczas produkcji, uwzględnianych w kalkulacji kosztu jej prawidłowo uzyskanego efektu. Straty przekraczające normalne ryzyko produkcyjne są wyłączane z kosztu wytworzenia zapasów.

eprasa.pl e9e4685076

Rozchód i kontrola stanu na dzień bilansowy

Wydanie ciepła do sprzedaży powoduje rozliczenie jego wartości jako kosztu sprzedanych produktów lub towarów. Zużycie na własne potrzeby obciąża odpowiedni rodzaj działalności. Przemieszczenie energii z magazynu do sieci wymaga natomiast uwzględnienia tego, w którym momencie następuje jej dostarczenie odbiorcy.

Dokumentacja stanu końcowego powinna obejmować odczyty urządzeń, obliczenia ilości energii, uzgodnienie bilansu magazynu oraz wyjaśnienie różnic. Pomiar pośredni może być podstawą ustalenia ilości podczas spisu z natury. Jeżeli jednak spis jest z uzasadnionych przyczyn niemożliwy, zastosowanie ma weryfikacja przewidziana w art. 26 ust. 1 pkt 3 uor.

Przyjęte zasady klasyfikacji, pomiaru, wyceny i rozliczania strat należy opisać w polityce rachunkowości oraz powiązanych instrukcjach technicznych.

Podsumowanie

Magazyn ciepła pozwala przesunąć w czasie wykorzystanie wytworzonej lub zakupionej energii. **Z perspektywy rachunkowości wymaga to odrębnego ujęcia instalacji magazynowej, źródeł finansowania jej budowy oraz zgromadzonego ciepła.**

Prawidłowe rozliczenie zapasu energii wymaga współpracy księgowości ze służbami technicznymi. Dane o ilości ciepła, możliwości jego odzyskania i stratach stanowią podstawę wyceny. Przyjęte rozwiązania powinny zapewniać, że w aktywach pozostaje wyłącznie wartość energii dostępnej do przyszłego wykorzystania, a koszty jej wytworzenia, magazynowania i utraty są przypisywane do właściwych okresów sprawozdawczych.

©℗

opr. **dr Gyöngyvér Takáts**

Abonament 2027

INFOR
Zał. R. Pierikowski w 1987 r.

Przedłuż abonament
BIULETYNU głównego księgowego na 2027 rok

Zawsze aktualne i wiarygodne informacje na temat zmian przepisów znajdziesz na

inforlex.pl

22 761 30 30, 801 626 666 bok@infor.pl sklep.infor.pl

eprasa.pl e9e4685076

1 Najczęstsze błędy w rozliczeniach międzyokresowych kosztów i przychodów

Rozliczenia międzyokresowe umożliwiają przypisanie kosztów i przychodów do właściwych okresów sprawozdawczych, zgodnie z zasadami memoriału i współmierności. Data wystawienia faktury lub dokonania zapłaty może wpływać na moment powstania zobowiązania oraz rozliczenia podatkowe i VAT, lecz nie przesądza o okresie ujęcia bilansowego. Nieprawidłowe rozliczenia mogą zniekształcić wynik finansowy oraz wartość aktywów i pasywów.

Podstawą stosowania rozliczeń międzyokresowych są określone w ustawie z 29 września 1994 r. o rachunkowości (dalej: uor) zasady memoriału i współmierności przychodów oraz związanych z nimi kosztów.

- Zasada memoriału (art. 6 ust. 1 uor) – w wyniku ujmuje się przychody i koszty dotyczące danego roku, bez względu na termin zapłaty.
- Zasada współmierności (art. 6 ust. 2 uor) – koszty ujmuje się w tym okresie, w którym ujmuje się też związane z nimi przychody.

Ustawa o rachunkowości wyróżnia trzy grupy rozliczeń:

1) **czynne rozliczenia międzyokresowe kosztów** (art. 39 ust. 1 uor) – obejmują koszty poniesione w bieżącym okresie sprawozdawczym, które dotyczą przyszłych okresów sprawozdawczych. Przykładami są składki ubezpieczeniowe, prenumeraty, abonamenty oraz czynsz opłacony z góry;
2) **bierne rozliczenia międzyokresowe kosztów** (art. 39 ust. 2 uor) – ujmuje się je w wysokości prawdopodobnych zobowiązań przypadających na bieżący okres sprawozdawczy, w szczególności z tytułu świadczeń wykonanych na rzecz jednostki, jeżeli kwotę można wiarygodnie oszacować. Obejmują one również niektóre przyszłe świadczenia związane z bieżącą działalnością, w tym świadczenia pracownicze i naprawy gwarancyjne. Przykładem jest usługa transportowa wykonana w grudniu, z fakturą otrzymaną po dniu bilansowym;
3) **rozliczenia międzyokresowe przychodów** (art. 41 uor) – obejmują w szczególności środki pieniężne otrzymane lub należne z tytułu świadczeń, które zostaną wykonane w przyszłych okresach sprawozdawczych, oraz środki otrzymane na sfinansowanie nabycia lub wytworzenia środków trwałych. Przykładem jest wynagrodzenie otrzymane z góry za roczny abonament serwisowy.

eprasa.pl e9e4685076

Odpisy czynnych rozliczeń międzyokresowych kosztów (RMK) następują stosownie do upływu czasu lub wielkości świadczeń (art. 39 ust. 3 uor). Szczegóły, zwłaszcza granicę między biernymi RMK a rezerwami, porządkuje Krajowy Standard Rachunkowości nr 6.

Rozliczenia podatkowe podlegają odrębnym regulacjom, w szczególności art. 12 i art. 15 ust. 4–4e ustawy z 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych (dalej: updop) oraz art. 14 i art. 22 ustawy z 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (dalej: updof). Moment ujęcia operacji w księgach rachunkowych może różnić się od momentu jej rozpoznania dla celów podatkowych. Rozbieżności te są źródłem błędów omówionych w dalszej części artykułu.

Rodzaje rozliczeń, przykładowe konta i prezentacja w bilansie

Przedstawiona numeracja kont ma charakter przykładowy. W jednostce stosuje się symbole i nazwy kont określone w jej zakładowym planie kont.

W przykładach konto 64-1 oznacza „Czynne rozliczenia międzyokresowe kosztów", konto 64-2 – „Bierne rozliczenia międzyokresowe kosztów", konto 84-1 – „Dofinansowanie pozyskania środków trwałych, środków trwałych w budowie oraz wartości niematerialnych i prawnych", konto 84-2 – „Przyszłe świadczenia i dostawy", a konto 84-3 – „Inne rozliczenia międzyokresowe przychodów". Konta 21-1 i 21-2 służą do ewidencji rozrachunków z dostawcami, natomiast konta 20-1 i 20-2 – do ewidencji rozrachunków z odbiorcami.

Tabela 1. **Rodzaje rozliczeń międzyokresowych, przykładowe konta i prezentacja w bilansie**

Rodzaj	Kiedy	Typowe konto	Saldo	Bilans (wzór z załącznika nr 1 do uor)	Typowe przykłady
1	2	3	4	5	6
Czynne RMK	Koszt poniesiony, dotyczy przyszłych okresów	64-1	Wn	Aktywa A.V (długoterminowe, > 12 miesięcy) lub B.IV (krótkoterminowe)	Ubezpieczenia, prenumeraty, abonamenty na oprogramowanie udostępniane przez Internet, czynsz z góry, opłata wstępna leasingu operacyjnego
Bierne RMK	Koszt dotyczy bieżącego okresu, dokument przyjdzie później, kwota wiarygodnie oszacowana	64-2	Ma	Pasywa. Pozycje o charakterze rezerw (gwarancje, świadczenia pracownicze) w B.I.2 lub B.I.3. Pozostałe według KSR nr 6 i polityki rachunkowości (najczęściej B.IV.2)	Niezafakturowane media, transport, serwis, naprawy gwarancyjne

eprasa.pl e9e4685076

1	2	3	4	5	6
Rozliczenia międzyokresowe przychodów (RMP)	Środki otrzymane lub należne za świadczenia wykonywane w przyszłości; dotacje do środków trwałych	84-1, 84-2 lub 84-3 – zależnie od tytułu	Ma	Pasywa B.IV.2 „Inne rozliczenia międzyokresowe" (długo- i krótkoterminowe)	Abonamenty opłacone z góry, dotacje, nieodpłatnie otrzymane środki trwałe

Czynne RMK księguje się, zwykle przy otrzymaniu faktury, zapisem:

Wn konto 64-1 „Czynne rozliczenia międzyokresowe kosztów"

Ma konto 21-1 „Rozrachunki z dostawcami krajowymi"

lub **Ma** konto 21-2 „Rozrachunki z dostawcami zagranicznymi".

Następnie, stosownie do upływu czasu lub wielkości świadczeń, odpisu dokonuje się poprzez zapis:

Wn konto kosztu, np. konto 40-9 „Pozostałe koszty rodzajowe"

Ma konto 64-1 „Czynne rozliczenia międzyokresowe kosztów".

Bierne RMK ujmuje się na koniec okresu zapisem:

Wn konto 40-3 „Usługi obce"

Ma konto 64-2 „Bierne rozliczenia międzyokresowe kosztów".

Po otrzymaniu faktury bierne RMK rozlicza się zapisem:

Wn konto 64-2 „Bierne rozliczenia międzyokresowe kosztów"

Ma konto 21-1 „Rozrachunki z dostawcami krajowymi"

lub konto 21-2 „Rozrachunki z dostawcami zagranicznymi".

Rozliczenia międzyokresowe przychodów ujmuje się, zależnie od charakteru operacji, następującym zapisem:

Wn konto 20-1 „Rozrachunki z odbiorcami krajowymi"

lub **Wn** konto 20-2 „Rozrachunki z odbiorcami zagranicznymi"

lub **Wn** konto 13-1 „Rachunek bieżący"

Ma konto 84-1 „Dofinansowanie pozyskania środków trwałych, środków trwałych w budowie oraz wartości niematerialnych i prawnych"

lub **Ma** konto 84-2 „Przyszłe świadczenia i dostawy"

lub **Ma** konto 84-3 „Inne rozliczenia międzyokresowe przychodów".

eprasa.pl e9e4685076

Następnie rozlicza się je w sposób wskazany poniżej.

Rozliczenie dotacji do środka trwałego proporcjonalnie do odpisów amortyzacyjnych:

Wn konto 84-1 „Dofinansowanie pozyskania środków trwałych, środków trwałych w budowie oraz wartości niematerialnych i prawnych"

Ma konto 76-0/2 „Dotacje".

Ujęcie przychodu z tytułu wykonanej części przyszłych świadczeń lub dostaw, np. miesięcznej części abonamentu:

Wn konto 84-2 „Przyszłe świadczenia i dostawy"

Ma konto 70-0/4 „Przychody ze sprzedaży usług".

Rozliczenie pozostałych przychodów przyszłych okresów w momencie spełnienia warunków ich ujęcia jako przychodu:

Wn konto 84-3 „Inne rozliczenia międzyokresowe przychodów"

Ma właściwe konto przychodów, odpowiednie do rodzaju rozliczanego tytułu.

Jak zakwalifikować zapis (schemat decyzyjny)

Sposób ujęcia zależy od prawidłowej identyfikacji charakteru operacji. Poniższe pytania należy analizować kolejno. Pierwsza odpowiedź twierdząca wskazuje właściwy sposób ujęcia i kończy analizę.

Jak ustalić właściwe ujęcie kosztu na dzień bilansowy? Odpowiedz kolejno na pięć pytań. Jeżeli odpowiedź brzmi „tak", zastosuj sposób ujęcia wskazany w tej samej części tabeli i zakończ analizę. Jeżeli odpowiedź brzmi „nie", przejdź do następnego pytania.

Tabela 2. **Schemat kwalifikacji kosztu na dzień bilansowy**

Krok	Pytanie	Jeśli „tak"	Jeśli „nie"
1	2	3	4
1	Czy kwota podlega zwrotowi (np. kaucja lub nadpłata) albo stanowi zaliczkę na towar lub środek trwały?	Ująć odpowiednio jako należność, zaliczkę na dostawy lub składnik zapasów, a nie jako czynne RMK (np. konto 24-9, 08 albo 31-1)	Przejdź do kroku 2
2	Czy koszt już poniesiono, a świadczenie będzie wykonane w przyszłych okresach?	Ująć jako czynne RMK na koncie 64-1 i rozliczać stosownie do upływu czasu lub wielkości świadczeń	Przejdź do kroku 3
3	Czy faktura za bieżący okres wpłynęła przed zamknięciem ksiąg?	Ująć koszt bieżącego okresu oraz zobowiązanie wobec dostawcy na koncie 21-1 albo 21-2. Nie tworzyć biernych RMK	Przejdź do kroku 4

eprasa.pl e9e4685076

1	2	3	4
4	Czy świadczenie wykonano na rzecz jednostki, a kwotę da się wiarygodnie oszacować?	Ująć jako bierne RMK na koncie 64-2. Po otrzymaniu faktury rozliczyć saldo z zobowiązaniem wobec dostawcy	Przejdź do kroku 5
5	Czy zobowiązanie jest pewne lub bardzo prawdopodobne (kwota lub termin niepewne)?	Utworzyć rezerwę zgodnie z art. 35d uor, np. na koncie 83-4 „Pozostałe rezerwy”	Jeżeli możliwość wypływu środków jest jedynie możliwa, lecz nie jest prawdopodobna – zobowiązanie warunkowe ujawniane w informacji dodatkowej; jeżeli jest znikoma – co do zasady brak ujawnienia

W przypadku przychodów o sposobie ujęcia decyduje moment wykonania świadczenia oraz charakter otrzymanej kwoty. Kwoty otrzymane z góry za świadczenia wykonywane w kolejnych okresach ujmuje się jako rozliczenia międzyokresowe przychodów (RMP) na odpowiednim koncie 84-1, 84-2 lub 84-3. Kwoty otrzymane na poczet jednorazowej dostawy lub usługi wykonywanej w przyszłości ujmuje się jako zaliczki otrzymane. Przychód z usługi już wykonanej ujmuje się w okresie jej wykonania, niezależnie od daty wystawienia faktury.

Błędy w czynnych rozliczeniach międzyokresowych kosztów

Błąd 1. Cały koszt wielookresowy w jednym miesiącu

Błąd polega na jednorazowym ujęciu w kosztach faktury dotyczącej świadczenia obejmującego kilka okresów, np. polisy, licencji lub prenumeraty na 12 miesięcy. Powoduje to zaniżenie wyniku finansowego okresu, w którym ujęto fakturę, oraz zawyżenie wyniku kolejnych okresów. Na dzień bilansowy nie wykazuje się wówczas należnego składnika aktywów.

PRZYKŁAD 1

1 października 2026 r. spółka opłaciła polisę OC na 12 miesięcy (od października 2026 r. do września 2027 r.) w kwocie 12 000 zł. Całą kwotę zaksięgowano następująco:

Wn konto 40-9 „Pozostałe koszty rodzajowe”

Ma konto 21-1 „Rozrachunki z dostawcami krajowymi”.

Koszt 2026 r. zawyżono o 9000 zł.

Prawidłowe księgowania przedstawia tabela.

eprasa.pl e9e4685076

Księgowania polisy rozliczanej w czasie

Operacja	Wn	Ma	Kwota (zł)
Faktura za polisę	konto 64-1 „Czynne rozliczenia międzyokresowe kosztów”	konto 21-1 „Rozrachunki z dostawcami krajowymi”	12 000
Odpis miesięczny (październik–grudzień 2026 r., po 1000 zł)	konto 40-9 „Pozostałe koszty rodzajowe”	konto 64-1 „Czynne rozliczenia międzyokresowe kosztów”	3 000
Saldo 64-1 na 31 grudnia 2026 r. (aktywa B.IV)			9 000
Odpisy styczeń–wrzesień 2027 r.	konto 40-9 „Pozostałe koszty rodzajowe”	konto 64-1 „Czynne rozliczenia międzyokresowe kosztów”	9 000

Skutek podatkowy

Pośredni koszt uzyskania przychodów jest co do zasady potrącalny w dacie poniesienia w rozumieniu art. 15 ust. 4e updop, z wyjątkiem kosztów ujętych jako rezerwy albo bierne RMK. Jeżeli koszt dotyczy okresu przekraczającego rok podatkowy i nie można ustalić, jaka jego część odnosi się do danego roku, rozlicza się go proporcjonalnie do długości tego okresu (art. 15 ust. 4d updop). Sam bilansowy sposób rozliczenia czynnych RMK nie powinien być automatycznie utożsamiany z momentem potrącenia podatkowego. Każdą pozycję należy ocenić według art. 15 ust. 4d–4e updop i aktualnej praktyki interpretacyjnej.

Błąd 2. Rozliczanie od złej daty lub według złego klucza

Błąd polega na rozpoczęciu odpisów od daty faktury zamiast od początku okresu świadczenia albo na zastosowaniu niewłaściwego klucza rozliczeniowego. Rozliczanie liniowe nie jest właściwe, gdy wykorzystanie świadczenia zależy od jego faktycznego zużycia, np. liczby wykorzystanych godzin serwisowych.

PRZYKŁAD 2

Fakturę na kwotę 3600 zł za roczny dostęp do oprogramowania udostępnianego przez Internet otrzymano w styczniu. Okres korzystania z oprogramowania rozpoczyna się 1 marca. Rozpoczęcie odpisów w styczniu po 300 zł miesięcznie powoduje ujęcie 600 zł kosztu przed rozpoczęciem okresu świadczenia oraz pozostawienie nierozliczonego salda w lutym następnego roku.

Prawidłowy sposób ujęcia przedstawia się następująco: całą kwotę ujmuje się na koncie 64-1 „Czynne rozliczenia międzyokresowe kosztów”. Odpisy:

Wn konto 40-3 „Usługi obce”

Ma konto 64-1 „Czynne rozliczenia międzyokresowe kosztów”.

eprasa.pl e9e4685076

Odpisy księguje się od marca do lutego następnego roku. Pakiet 100 godzin serwisu za 10 000 zł rozlicza się według wykorzystanych godzin (np. 30 godzin w kwartale to 3000 zł). Nie rozlicza się go po 1/12 miesięcznie.

Błąd 3. Nieuzasadnione ujmowanie kosztów na koncie 64-1

Błąd wynika z ujmowania jako czynnych RMK pozycji, z którymi nie wiążą się przyszłe korzyści ekonomiczne, np. kosztów ogólnego zarządu, jednorazowych kampanii reklamowych, szkoleń lub remontów bieżących. Takie postępowanie prowadzi do nieuzasadnionego zawyżenia bieżącego wyniku finansowego i narusza zasadę ostrożności.

PRZYKŁAD 3

Spółka zapłaciła w listopadzie 24 000 zł za kampanię promocyjną emitowaną w listopadzie i grudniu. Rozlicza ją przez 12 miesięcy, „bo efekty będą w przyszłym roku".

Prawidłowy sposób ujęcia jest następujący: całość to koszt za okres listopad–grudzień 2026 r.

Wn konto 40-3 „Usługi obce"

Ma konto 21-1 „Rozrachunki z dostawcami krajowymi".

Czynne RMK są uzasadnione tylko wtedy, gdy świadczenie zostanie wykonane w przyszłych okresach. Przykładem jest opłacony z góry wynajem tablicy reklamowej na okres od stycznia do czerwca 2027 r.

Błąd 4. Brak odpisania RMK, które straciły wartość

Błąd polega na pozostawieniu na koncie 64-1 salda, które nie odpowiada przyszłym korzyściom ekonomicznym, np. wskutek rozwiązania umowy, zaniechania projektu albo rezygnacji z wykonania usługi.

PRZYKŁAD 4

Załóżmy, że w grudniu 2026 r. opłacono czynsz za I kwartał 2027 r. (15 000 zł). W grudniu również spółka wypowiedziała najem ze skutkiem na 31 grudnia 2026 r., a wynajmujący nie zwraca przedpłaty.

Prawidłowy sposób ujęcia jest następujący: na dzień bilansowy saldo nie spełnia definicji aktywa. Należy je odpisać, stosując zapis:

Wn konto 40-9 „Pozostałe koszty rodzajowe"

Ma konto 64-1 „Czynne rozliczenia międzyokresowe kosztów".

Zależnie od przyjętej polityki rachunkowości można zastosować konto 76-1/3 „Inne koszty operacyjne". Jeżeli wynajmujący jest zobowiązany do zwrotu przedpłaty, kwotę ujmuje się jako należność, np. na koncie 24-9 „Inne rozrachunki", a nie jako czynne rozliczenia międzyokresowe kosztów.

eprasa.pl e9e4685076

Błąd 5. Ujęcie na koncie 64-1 składnika stanowiącego inny rodzaj aktywów

Błąd wynika z kwalifikowania wszystkich wydatków opłaconych z góry jako czynnych RMK, bez oceny ich treści ekonomicznej. Część takich pozycji stanowi inne składniki aktywów.

- Zaliczka na dostawę towaru lub materiału to należność (rozrachunki z dostawcami). Zaliczkę na środek trwały ujmuje się na koncie 08.
- Kaucję lub depozyt ujmuje się jako należność, np. na koncie 24-9 „Inne rozrachunki", jeżeli kwota podlega zwrotowi.
- Licencja bezterminowa lub długoterminowa używana dłużej niż rok to zwykle wartość niematerialna i prawna (konto 02-3, amortyzacja). Nie jest to RMK.
- Zakupione na zapas materiały biurowe czy części zamienne to zapasy (konto 31-1) albo koszt. Decyduje o tym polityka rachunkowości.

PRZYKŁAD 5

Spółka wpłaciła 20 000 zł zaliczki na dostawę maszyny w lutym 2027 r. i zaksięgowała ją:
Wn konto 64-1 „Czynne rozliczenia międzyokresowe kosztów"
Ma konto 13-1 „Rachunek bieżący".

Prawidłowy zapis przedstawia się następująco:
Wn konto analityczne „Zaliczki na środki trwałe w budowie" (w ramach konta 08 albo właściwego konta rozrachunkowego, zgodnie z zakładowym planem kont)
Ma konto 13-1 „Rachunek bieżący".
W bilansie kwotę wykazuje się jako zaliczkę na środki trwałe w budowie. Nie stanowi ona RMK.

Błąd 6. Brak podziału na RMK krótko- i długoterminowe

Nieprawidłowość polega na tym, że całe saldo 64-1 jest wykazywane w aktywach obrotowych (B.IV), choć część będzie rozliczona po upływie 12 miesięcy od dnia bilansowego.

PRZYKŁAD 6

W grudniu 2026 r. zapłacono 36 000 zł za wsparcie systemu na lata 2027–2029. Na 31 grudnia 2026 r. saldo 64-1 wynosi 36 000 zł.

Prawidłowy sposób ujęcia jest następujący:

- kwotę 12 000 zł (rok 2027) wykazuje się w B.IV „Krótkoterminowe rozliczenia międzyokresowe",
- kwotę 24 000 zł (lata 2028–2029) wykazuje się w A.V „Długoterminowe rozliczenia międzyokresowe".

Pomaga analityka na koncie 64-1 (np. 64-1/1 krótkoterminowe, 64-1/2 długoterminowe). Na koniec roku warto przeksięgować salda.

eprasa.pl e9e4685076

Błędy w biernych rozliczeniach międzyokresowych kosztów

Błąd 7. Brak ujęcia kosztów niezafakturowanych

Błąd wynika z nieujęcia kosztu usługi wykonanej w grudniu, gdy faktura wpływa po zamknięciu ksiąg. W konsekwencji koszt zostaje przypisany do następnego roku obrotowego. Dotyczy to najczęściej energii i innych mediów, transportu, serwisu, sprzątania, prowizji oraz usług doradczych rozliczanych z dołu.

PRZYKŁAD 7

Załóżmy, że firma transportowa wykonała w grudniu 2026 r. przewozy za 4000 zł netto (kwota potwierdzona zamówieniem). Faktura wpłynie w lutym 2027 r., już po zamknięciu ksiąg za 2026 r.

Prawidłowe księgowania przedstawia tabela.

Księgowania biernych RMK

Operacja	Wn	Ma	Kwota (zł)
31 grudnia 2026 r., bierne RMK	konto 40-3 „Usługi obce”	konto 64-2 „Bierne rozliczenia międzyokresowe kosztów”	4 000
luty 2027 r., faktura rozliczająca RMK	konto 64-2 „Bierne rozliczenia międzyokresowe kosztów”	konto 21-1 „Rozrachunki z dostawcami krajowymi”	4 000
luty 2027 r., VAT naliczony	konto 22-1 „VAT naliczony i jego rozliczenie”	konto 21-1 „Rozrachunki z dostawcami krajowymi”	989
faktura na 4300 zł, różnica (koszt 2027 r.)	konto 40-3 „Usługi obce”	konto 21-1 „Rozrachunki z dostawcami krajowymi”	300

Uwaga: faktura za grudzień może wpłynąć przed zamknięciem ksiąg roku. Wtedy ujmuje się ją po prostu jako zobowiązanie i koszt grudnia. Nie tworzy się RMK.

Błąd 8. Podwójny koszt przez nierozliczone bierne RMK

Błąd polega na ponownym obciążeniu kosztów po otrzymaniu faktury, mimo że koszt został wcześniej ujęty poprzez utworzenie biernych RMK:

Wn konto 40-3 „Usługi obce”

Ma konto 21-1 „Rozrachunki z dostawcami krajowymi”.

Koszt został już ujęty poprzez konto 64-2 „Bierne rozliczenia międzyokresowe kosztów”, dlatego ponowne obciążenie kosztów powoduje ich podwójne ujęcie.

eprasa.pl e9e4685076

PRZYKŁAD 8

Bierne RMK 4000 zł z błędu 7. zostało utworzone w 2026 r. Załóżmy, że w lutym 2027 r. fakturę zaksięgowano:

Wn konto 40-3 „Usługi obce”

Ma konto 21-1 „Rozrachunki z dostawcami krajowymi”.

W rezultacie koszty 2027 r. zostały zawyżone o 4000 zł, a konto 64-2 nadal wykazuje saldo 4000 zł na 31 grudnia 2027 r.

Prawidłowy sposób ujęcia jest następujący – faktura rozlicza RMK:

Wn konto 64-2 „Bierne rozliczenia międzyokresowe kosztów”

Ma konto 21-1 „Rozrachunki z dostawcami krajowymi”.

Jeżeli faktura nie zostanie otrzymana albo wartość usługi okaże się niższa, niewykorzystaną część biernych rozliczeń międzyokresowych kosztów należy rozwiązać.

Wn konto 64-2 „Bierne rozliczenia międzyokresowe kosztów”

Ma konto kosztu lub pozostałe przychody operacyjne.

Na koniec każdego okresu sprawozdawczego saldo konta 64-2 „Bierne rozliczenia międzyokresowe kosztów” należy zweryfikować i uzgodnić z dokumentacją stanowiącą podstawę oszacowania.

Błąd 9. Mylenie biernych RMK z rezerwami i zobowiązaniami

Błąd polega na ujmowaniu wszystkich pozycji niezafakturowanych na jednym koncie, bez analizy ich charakteru ekonomicznego. O kwalifikacji jako zobowiązanie, bierne RMK, rezerwa albo zobowiązanie warunkowe decyduje przede wszystkim stopień niepewności co do kwoty, terminu i prawdopodobieństwa wypływu środków.

Tabela 3. Zobowiązania, bierne RMK, rezerwy i zobowiązania warunkowe

Pozycja	Pewność świadczenia	Pewność kwoty i terminu	Przykład
1	2	3	4
Zobowiązanie	Wykonane	Znana, jest dokument	Faktura otrzymana przed zamknięciem ksiąg
Bierne RMK	Wykonane na rzecz jednostki	Kwota wiarygodnie oszacowana (np. z zamówienia, cennika, odczytu licznika)	Niezafakturowany transport, media za grudzień

eprasa.pl e9e4685076

1	2	3	4
Rezerwa (art. 35d uor)	Pewne lub bardzo prawdopodobne przyszłe zobowiązanie	Kwota lub termin niepewne	Spór sądowy, kara umowna, roszczenie klienta
Zobowiązanie warunkowe	Możliwe, ale nieprawdopodobne; przy znikomym prawdopodobieństwie co do zasady brak ujawnienia	Kwota lub termin mogą być niepewne; ocena dotyczy przede wszystkim prawdopodobieństwa wypływu środków	Pozew o niskich szansach; tylko informacja dodatkowa

PRZYKŁAD 9

Klient domaga się 10 000 zł odszkodowania, a sprawa jest w toku. Ujęcie jest następujące:

Wn konto 40-3 „Usługi obce"

Ma konto 64-2 „Bierne rozliczenia międzyokresowe kosztów".

Prawidłowe ujęcie – jeśli przegrana jest prawdopodobna, tworzy się rezerwę:

Wn konto 76-1/3 „Inne koszty operacyjne"

Ma konto 83-4 „Pozostałe rezerwy".

Jeżeli wypływ środków jest możliwy, lecz nie jest prawdopodobny, zobowiązanie warunkowe ujawnia się w informacji dodatkowej. Jeżeli prawdopodobieństwo wypływu środków jest znikome, co do zasady nie dokonuje się ujawnienia.

Błąd 10. Bierne RMK zaliczone do kosztów podatkowych

Błąd polega na zaliczeniu utworzonych biernych RMK do kosztów uzyskania przychodów. Bierne RMK obciążają wynik finansowy, lecz nie stanowią kosztu podatkowego w momencie ich utworzenia. Artykuł 15 ust. 4e updop wyłącza je z zasady, zgodnie z którą dniem poniesienia kosztu jest dzień jego ujęcia w księgach rachunkowych.

PRZYKŁAD 10

Załóżmy, że spółka utworzyła na 31 grudnia 2026 r. bierne RMK 4000 zł i obniżyła o tę kwotę dochód do opodatkowania za 2026 r.

Prawidłowy sposób ujęcia jest następujący: w zeznaniu CIT za 2026 r. kwotę 4000 zł należy wyłączyć z kosztów uzyskania przychodów, ponieważ została ujęta jako bierne RMK. Moment podatkowego potrącenia kosztu należy ustalić po spełnieniu przesłanek wynikających z art. 15 ust. 4–4e updop, z uwzględnieniem charakteru kosztu i dokumentów potwierdzających jego poniesienie. Jednostka ustalająca podatek odroczony rozpoznaje ujemną różnicę przejściową i – po spełnieniu warunku prawdopodobieństwa osiągnięcia dochodu do opodatkowania – ujmuje aktywa z tytułu odroczonego

eprasa.pl e9e4685076

podatku dochodowego. Przy stawce 19% wartość aktywów wynosi 760 zł, a przy stawce 9% – 360 zł. Zapis księgowy jest następujący:

Wn konto 65-1 „Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego"

Ma konto 87-2 „Odroczony podatek dochodowy".

Błąd 11. Błędna prezentacja w bilansie

Nieprawidłowość wynika z kompensowania salda konta 64-2 z saldem konta 64-1 i prezentowania wyłącznie salda netto. Błędem jest również wykazywanie wszystkich biernych RMK jako zobowiązań wobec dostawców bez uwzględnienia charakteru poszczególnych tytułów oraz niewyodrębnianie pozycji mających charakter rezerw.

Prawidłowy sposób ujęcia jest następujący:

- Czynne RMK wykazuje się w aktywach, natomiast bierne RMK – w pasywach. Pozycji tych się nie kompensuje.
- Bierne RMK o charakterze rezerw ujmuje się w B.I.2 (świadczenia emerytalne i podobne) oraz w B.I.3 „Pozostałe rezerwy" (np. gwarancje).
- Pozostałe bierne RMK (np. niezafakturowane usługi) prezentuje się według KSR nr 6 i przyjętej polityki rachunkowości. Trzeba to robić konsekwentnie z roku na rok.
- W każdym przypadku podział na RMK krótko- i długoterminowe.

Błędy w rozliczeniach międzyokresowych przychodów

Błąd 12. Cała przedpłata za abonament jako przychód

Błąd polega na jednorazowym ujęciu jako przychodu bieżącego okresu całej kwoty otrzymanej z góry za usługę świadczoną przez kilka miesięcy, np. abonament serwisowy, subskrypcję, kurs lub najem.

PRZYKŁAD 11

Klient 1 listopada 2026 r. wpłacił 2400 zł netto za roczny abonament serwisowy urządzeń (od listopada 2026 r. do października 2027 r.). Całą kwotę zaksięgowano następująco:

Wn konto 20-1 „Rozrachunki z odbiorcami krajowymi"

lub konto 20-2 „Rozrachunki z odbiorcami zagranicznymi"

Ma konto 70-0/4 „Przychody ze sprzedaży usług".

Przychód 2026 r. zawyżono o 2000 zł.

Prawidłowe księgowania przedstawia tabela.

eprasa.pl e9e4685076

Księgowania abonamentu opłaconego z góry

Operacja	Wn	Ma	Kwota (zł)
Faktura za abonament (netto)	konto 20-1 „Rozrachunki z odbiorcami krajowymi”	konto 84-2 „Przyszłe świadczenia i dostawy”	2 400
VAT należny	konto 20-1 „Rozrachunki z odbiorcami krajowymi”	konto 22-2 „VAT należny i jego rozliczenie”	552
Przychód listopad–grudzień 2026 r. (po 200 zł)	konto 84-2 „Przyszłe świadczenia i dostawy”	konto 70-0/4 „Przychody ze sprzedaży usług”	400
Saldo 84-2 na 31 grudnia 2026 r. (pasywa B.IV.2)			2 000
Przychód styczeń–październik 2027 r.	konto 84-2 „Przyszłe świadczenia i dostawy”	konto 70-0/4 „Przychody ze sprzedaży usług”	2 000

Błąd 13. Mylenie rozliczeń międzyokresowych przychodów z zaliczkami otrzymanymi

Błąd polega na ujęciu w rozliczeniach międzyokresowych przychodów (RMP) kwoty otrzymanej na poczet przyszłej, jednorazowej dostawy towaru lub usługi. Kwota ta stanowi zaliczkę otrzymaną i do czasu wykonania świadczenia jest wykazywana jako zobowiązanie wobec odbiorcy, w pozycji „Zaliczki otrzymane na dostawy i usługi”.

PRZYKŁAD 12

W grudniu jednostka otrzymała 5000 zł zaliczki na system, który zostanie dostarczony i zamontowany w styczniu. Nieprawidłowy zapis był następujący:
Wn konto 13-1 „Rachunek bieżący”
Ma konto 84-3 „Inne rozliczenia międzyokresowe przychodów”.

Prawidłowy sposób ujęcia: otrzymaną zaliczkę ujmuje się na wyodrębnionym koncie rozrachunkowym prowadzonym dla zaliczek otrzymanych, np. w analityce konta 20-1 lub 20-2. Po wykonaniu świadczenia zaliczkę rozlicza się z należnością wynikającą z faktury końcowej. Kwoty otrzymane z góry za świadczenia ciągłe wykonywane w kolejnych okresach ujmuje się jako RMP, natomiast kwoty otrzymane na poczet jednorazowych dostaw lub usług – jako zaliczki otrzymane.

Błąd 14. Dotacja do środka trwałego ujęta od razu w przychodach

Błąd wynika z jednorazowego ujęcia dotacji przeznaczonej na zakup lub wytworzenie środka trwałego w pozostałych przychodach operacyjnych. Zgodnie z art. 41 ust. 1 pkt 2 uor dotację ujmuje się w rozliczeniach międzyokresowych przychodów i rozlicza równolegle do odpisów amortyzacyjnych.

PRZYKŁAD 13

Spółka otrzymała 60 000 zł dotacji do maszyny za 100 000 zł, amortyzowanej przez 10 lat (10 000 zł rocznie).

eprasa.pl e9e4685076

Prawidłowe księgowania przedstawia tabela.

Księgowania dotacji do środka trwałego

Operacja	Wn	Ma	Kwota (zł)
Wpływ dotacji	konto 13-1 „Rachunek bieżący”	konto 84-1 „Dofinansowanie pozyskania środków trwałych, środków trwałych w budowie oraz wartości niematerialnych i prawnych”	60 000
Roczna amortyzacja maszyny	konto 40-1 „Amortyzacja”	konto 07-1 „Odpisy umorzeniowe środków trwałych”	10 000
Roczne rozliczenie dotacji (60% amortyzacji)	konto 84-1 „Dofinansowanie pozyskania środków trwałych, środków trwałych w budowie oraz wartości niematerialnych i prawnych”	konto 76-0/2 „Dotacje”	6000

W rozliczeniu podatkowym należy odrębnie ocenić, czy otrzymana dotacja korzysta ze zwolnienia z opodatkowania. Odpisy amortyzacyjne od części wartości środka trwałego sfinansowanej dotacją co do zasady nie stanowią kosztów uzyskania przychodów zgodnie z art. 16 ust. 1 pkt 48 updop.

Błąd 15. Przychód ujmowany według daty faktury, a nie wykonania

Błąd polega na ujęciu przychodu według daty wystawienia faktury, mimo że usługa została wykonana w poprzednim okresie sprawozdawczym. Zgodnie z zasadą memoriału przychód ujmuje się w okresie wykonania świadczenia, niezależnie od późniejszego wystawienia faktury.

PRZYKŁAD 14

Załóżmy, że montaż został zakończony protokołem z 20 grudnia 2026 r. Faktura, z datą wystawienia 5 stycznia 2027 r., opiewa na 8000 zł netto. Przychód zaksięgowano w styczniu 2027 r.

Prawidłowy sposób ujęcia jest następujący – przychód i należność w grudniu 2026 r.:

Wn konto 20-1 „Rozrachunki z odbiorcami krajowymi”

lub konto 20-2 „Rozrachunki z odbiorcami zagranicznymi”

Ma konto 70-0/4 „Przychody ze sprzedaży usług” – 8000 zł.

Podatek należny ujmuje się odrębnie, zgodnie z momentem powstania obowiązku podatkowego w VAT: **Wn** konto 20-1 „Rozrachunki z odbiorcami krajowymi”/**Ma** konto 22-2 „VAT należny i jego rozliczenie”.

Faktura wystawiona w terminie (do 15. dnia miesiąca po wykonaniu usługi) z datą wykonania w grudniu pozwala ująć ją w księgach grudnia. Obowiązek podatkowy w VAT co do zasady również powstał w grudniu.

eprasa.pl e9e4685076

Błąd 16. Założenie, że przychód bilansowy równa się przychodowi podatkowemu

Nieprawidłowość polega na tym, że moment ujęcia RMP w księgach nie musi pokrywać się z przychodem podatkowym. Typowe rozbieżności zostały opisane poniżej.

- Kwoty otrzymane na poczet dostaw i usług realizowanych w następnych okresach nie są przychodem podatkowym (art. 12 ust. 4 pkt 1 updop).
- W przypadku usług rozliczanych w okresach rozliczeniowych przychód podatkowy powstaje w ostatnim dniu okresu rozliczeniowego określonego w umowie lub na fakturze, nierzadziej niż raz w roku (art. 12 ust. 3c updop). Moment rozpoznania przychodu podatkowego może zatem różnić się od harmonogramu bilansowego rozliczania salda konta 84-2.
- Dotacje mają własne zasady opodatkowania i zwolnień.

Prawidłowy sposób ujęcia jest następujący:

- każdą pozycję na 84-1, 84-2 lub 84-3 oceniaj osobno pod kątem podatkowym;
- prowadź ewidencję różnic; jeśli jednostka ustala podatek odroczony, ujmuj różnice przejściowe;
- przy większych kwotach warto potwierdzić ujęcie z doradcą podatkowym lub w interpretacji.

Błędy organizacyjne i dokumentacyjne

Błąd 17. Brak zasad w polityce rachunkowości

Błąd wynika z braku określenia w polityce rachunkowości zasad kwalifikowania i rozliczania kosztów w czasie, w tym stosowanego klucza, częstotliwości odpisów oraz progu istotności. Skutkuje to niespójnym ujmowaniem podobnych operacji oraz tworzeniem biernych RMK bez udokumentowanych zasad i wiarygodnych podstaw oszacowania.

Prawidłowy sposób ujęcia jest następujący: art. 4 ust. 4 uor pozwala na uproszczenia, jeśli nie wpływają one istotnie na obraz jednostki. W polityce rachunkowości warto zapisać m.in. elementy:

- próg kwotowy, poniżej którego koszt dotyczący kilku okresów ujmuje się jednorazowo (np. 1000 zł netto); kwotę należy dopasować do skali działalności;
- metodę rozliczania (czas, wielkość świadczeń) i częstotliwość odpisów (miesięcznie, kwartalnie, rocznie);
- zasady tworzenia biernych RMK i ich prezentacji w bilansie;
- termin, do którego faktury za rok ubiegły ujmuje się w kosztach tego roku.

Błąd 18. Brak harmonogramów i dowodów wyliczeń

Błąd polega na dokonywaniu odpisów z kont 64-1 „Czynne rozliczenia międzyokresowe kosztów” i 84-2 „Przyszłe świadczenia i dostawy” bez harmonogramu rozliczeń oraz dowodu polecenia księgowania (PK) zawierającego kalkulację. Utrudnia to uzgodnienie

eprasa.pl e9e4685076

i udokumentowanie sald na dzień bilansowy, a także ich weryfikację podczas badania sprawozdania finansowego.

Prawidłowy sposób ujęcia:

- analityka kont 64-1, 64-2 i 84-1, 84-2 lub 84-3 dla każdej umowy lub faktury (kontrahent, okres, kwota, klucz);
- harmonogram rozliczeń (arkusz) i dowód PK do każdego odpisu. Dowód PK potrzebny jest też przy każdym utworzeniu biernych RMK, z podstawą oszacowania (zamówienie, odczyt licznika, cennik);
- uzgodnienie sald kont z harmonogramem przy każdym zamknięciu miesiąca. Na dzień bilansowy jest ono obowiązkowe;
- przegląd faktur kosztowych otrzymanych po dniu bilansowym (tzw. test zdarzeń po dniu bilansowym). To najlepszy sposób na identyfikację brakujących biernych RMK.

Błąd 19. Brak korekty błędów z lat ubiegłych

Nieprawidłowość polega na tym, że błąd w RMK wykryty po zatwierdzeniu sprawozdania jest poprawiany w wyniku bieżącego roku, jakby był zwykłym zdarzeniem.

Prawidłowy sposób ujęcia:

- istotny błąd z lat poprzednich koryguje się przez wynik z lat ubiegłych (konto 82 lub inne według planu kont);
- korektę ujawnia się w informacji dodatkowej (art. 54 uor);
- nieistotne błędy można ująć w wyniku bieżącym, jeśli tak stanowi polityka;
- podatkowe skutki korekty ustala się zgodnie z art. 15 ust. 4i–4l updop. Jeżeli korekta wynika z błędu rachunkowego lub innej oczywistej omyłki, należy ją odnieść do okresu, którego dotyczy. W pozostałych przypadkach korekty kosztu dokonuje się co do zasady w okresie otrzymania faktury korygującej lub innego dokumentu potwierdzającego przyczynę korekty.

Uwagi dla przedsiębiorców na ryczałcie – ryczałt od przychodów ewidencjonowanych

W ryczałcie od przychodów ewidencjonowanych koszty nie wpływają na podstawę opodatkowania, dlatego RMK nie mają znaczenia podatkowego. Kluczowe jest prawidłowe ustalenie momentu powstania przychodu.

- **Przychód z usługi wykonanej w grudniu przesunięty na styczeń.** Przychód powstaje w dniu wykonania usługi, niepóźniej niż w dniu wystawienia faktury albo zapłaty (art. 14 ust. 1c updof). Późniejsza faktura nie przesuwa go na nowy rok.
- **Zaliczka wpisana jako przychód.** Kwoty otrzymane na poczet usług wykonywanych w następnych okresach co do zasady nie są przychodem (art. 14 ust. 3 pkt 1 updof). Przychodem stają się przy wykonaniu usługi. Osobną kwestią jest VAT od zaliczki, który zwykle powstaje w dniu jej otrzymania.

eprasa.pl e9e4685076

- **Abonamenty roczne.** Usługi rozliczane okresowo dają przychód w ostatnim dniu okresu rozliczeniowego, nierzadziej niż raz w roku (art. 14 ust. 1e updof). Moment przychodu zależy więc od zapisów umowy o okresie rozliczeniowym. Przy większych kwotach lub wątpliwościach warto rozważyć interpretację indywidualną.

Lista kontrolna na zamknięcie roku

- ✓ Saldo 64-1 rozpisane na pozycje i zgodne z harmonogramem. Każda pozycja dotyczy świadczenia, które faktycznie zostanie wykonane w przyszłości.
- ✓ Odpisane RMK czynne bez przyszłych korzyści (rozwiązane umowy, zaniechane projekty).
- ✓ Na koncie 64-1 nie ma zaliczek, kaucji, wartości niematerialnych i prawnych ani zapasów.
- ✓ RMK czynne podzielone na krótko- (B.IV) i długoterminowe (A.V).
- ✓ Przejrzane faktury kosztowe otrzymane po dniu bilansowym. Utworzone bierne RMK na niezafakturowane usługi z rzetelnym oszacowaniem.
- ✓ Saldo 64-2 z poprzedniego roku rozliczone fakturami lub rozwiązane. Brak podwójnych kosztów.
- ✓ Rozróżnione bierne RMK, rezerwy i zobowiązania warunkowe.
- ✓ Kwoty ujęte jako bierne RMK i rezerwy zweryfikowane pod kątem ich podatkowej potrącalności. Pozycje niestanowiące kosztów uzyskania przychodów wyłączone w zeznaniu. Ustalone różnice przejściowe i podatek odroczony.
- ✓ Salda kont 84-1, 84-2 i 84-3 rozpisane według tytułów. Dotacje do środków trwałych rozliczane równolegle do amortyzacji, a na kontach rozliczeń międzyokresowych przychodów nie wykazuje się zaliczek na jednorazowe dostawy lub usługi.
- ✓ Przychody z usług wykonanych w grudniu ujęte w grudniu, niezależnie od daty faktury.
- ✓ Prezentacja w bilansie zgodna z polityką rachunkowości i taka sama jak w roku poprzednim (lub zmiana opisana w informacji dodatkowej).
- ✓ Dowody PK z wyliczeniami dołączone do dokumentacji zamknięcia roku.

PODSTAWA PRAWNA:

- art. 4 ust. 4, art. 6, art. 35d, art. 39, art. 41, art. 54 oraz załącznik nr 1 do ustawy z 29 września 1994 r. o rachunkowości (j.t. Dz.U. z 2026 r. poz. 522 ze zm.)
- art. 12 ust. 3c i ust. 4 pkt 1, art. 15 ust. 4–4e i ust. 4i–4l, art. 16 ust. 1 pkt 48 ustawy z 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych (j.t. Dz.U. z 2026 r. poz. 554 ze zm.)
- art. 14 ust. 1c, ust. 1e i ust. 3 pkt 1 oraz art. 22 ustawy z 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (j.t. Dz.U. z 2026 r. poz. 592 ze zm.)
- art. 19a ust. 1 i ust. 8 oraz art. 106i ust. 1 ustawy z 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług (j.t. Dz.U. z 2026 r. poz. 1263 ze zm.)
- Krajowy Standard Rachunkowości nr 6 „Rezerwy, bierne rozliczenia międzyokresowe kosztów, zobowiązania warunkowe”

©℗
Joanna Gawrońska
biegły rewident

eprasa.pl e9e4685076

1 Wynik finansowy a podstawa opodatkowania CIT

Podstawę opodatkowania CIT ustala się, wychodząc od wyniku finansowego brutto i korygując go o przychody i koszty, które prawo bilansowe i podatkowe ujmują inaczej. Różnica może być trwała albo dotyczyć jedynie innego okresu.

Wynik finansowy wynika z ksiąg rachunkowych, natomiast dochód podatkowy powstaje dopiero po zastosowaniu korekt przewidzianych w ustawie z 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych (dalej: updop). Arkusz uzgodnienia nie zastępuje ksiąg, ale objaśnia różnicę między obiema wartościami.

Istota różnic między wynikiem finansowym a dochodem podatkowym

Wynik finansowy brutto i dochód podatkowy co do zasady różnią się, ponieważ są ustalane na podstawie odmiennych regulacji oraz według różnych zasad ujmowania przychodów i kosztów.

Przepisy ustawy z 29 września 1994 r. o rachunkowości (dalej: uor) służą rzetelnemu i jasnemu przedstawieniu sytuacji majątkowej i finansowej oraz wyniku finansowego jednostki. Przy ujmowaniu zdarzeń gospodarczych stosuje się w szczególności zasadę memoriału, współmierności przychodów i kosztów oraz ostrożności, w tym poprzez tworzenie rezerw, dokonywanie odpisów aktualizujących i przeprowadzanie wyceny bilansowej.

Przepisy updop określają zasady ustalania dochodu oraz podstawy opodatkowania. Moment rozpoznania przychodów i kosztów podatkowych wynika z odrębnych regulacji, w szczególności art. 12, 15 i 16 updop, dlatego część zdarzeń ujętych w księgach rachunkowych pozostaje neutralna podatkowo albo wywołuje skutki podatkowe w innym okresie.

Uzgodnienie wyniku finansowego brutto z dochodem podatkowym polega na udokumentowaniu korekt wynikających z odmiennego ujęcia przychodów i kosztów dla celów bilansowych i podatkowych. Sporządza się je na potrzeby kalkulacji zaliczek na CIT, zeznania CIT-8 oraz ustalenia podatku odroczonego.

Przykładowo odsetki naliczone i ujęte w księgach rachunkowych w grudniu stanowią koszt uzyskania przychodów dopiero w momencie ich zapłaty, np. w styczniu następnego roku. Nie oznacza to błędu w księgach rachunkowych, lecz wynika z odmiennych zasad ustalania momentu ujęcia kosztu dla celów bilansowych i podatkowych.

eprasa.pl e9e4685076

W niniejszym artykule omówiono przyczyny różnic między wynikiem finansowym brutto a dochodem podatkowym, sposób ich identyfikacji i klasyfikacji oraz zasady ustalania podatku bieżącego i odroczonego. Materiał nie obejmuje ryczałtu od dochodów spółek (estońskiego CIT), w przypadku którego przedmiot opodatkowania ustala się według odrębnych zasad, dotyczących m.in. podzielonego zysku i ukrytych zysków.

Podstawy prawne i kluczowe pojęcia

Punktem wyjścia jest wynik finansowy brutto (przed opodatkowaniem), a nie wynik netto. Wynik netto zawiera już obciążenie podatkiem.

Tabela 1. Podstawy prawne i kluczowe pojęcia

Pojęcie	Co oznacza	Podstawa prawna
Wynik finansowy brutto	Zysk/strata przed opodatkowaniem z rachunku zysków i strat	art. 42 uor, załącznik nr 1 do ustawy
Dochód/strata podatkowa	Nadwyżka przychodów podatkowych nad KUP w roku podatkowym	art. 7 ust. 2 updop
Podstawa opodatkowania	Dochód po odliczeniach, w szczególności strat z lat ubiegłych, darowizn oraz ulg przewidzianych w updop, zaokrąglony do pełnych złotych. IP Box stanowi odrębną preferencję polegającą na opodatkowaniu kwalifikowanego dochodu z kwalifikowanych praw własności intelektualnej stawką 5%	art. 18, art. 7 ust. 5 updop
Przychód podatkowy	Kwoty należne, co do zasady w dniu wydania towaru/wykonania usługi	art. 12 ust. 3, 3a updop
Koszt uzyskania przychodu (KUP)	Wydatek poniesiony w celu osiągnięcia przychodu lub zabezpieczenia źródła, niewyłączony w art. 16	art. 15 ust. 1 updop
Różnica trwała	Różnica między ujęciem bilansowym a podatkowym, która ma charakter trwały i nie odwróci się w przyszłych okresach	KSR nr 2
Różnica przejściowa	Pozycja ujmowana w obu systemach, ale w różnych okresach. Odwróci się w przyszłości	art. 37 uor, KSR nr 2
Podatek bieżący	Podatek należny za rok według CIT-8	art. 37 ust. 1 uor
Podatek odroczony	Zmiana stanu aktywów i rezerw z tytułu odroczonego podatku dochodowego	art. 37 ust. 1–10 uor

Stawki CIT w 2026 r.

Stawka podstawowa wynosi 19%. Stawka 9% może mieć zastosowanie do dochodów innych niż dochody z zysków kapitałowych, jeżeli podatnik jest małym podatnikiem albo rozpoczyna działalność oraz jego przychody osiągnięte w roku podatkowym nie przekroczą równowartości 2 000 000 euro. Dla statusu małego podatnika w 2026 r. limit przy-

eprasa.pl e9e4685076

chodów ze sprzedaży brutto za 2025 r. wynosi 8 517 000 zł, natomiast limit bieżących przychodów w 2026 r. wynosi 8 431 000 zł. Od 2026 r., gdy rok podatkowy jest krótszy albo dłuższy niż 12 miesięcy, limit bieżących przychodów ustala się proporcjonalnie do liczby pełnych miesięcy roku podatkowego. Należy także sprawdzić ustawowe wyłączenia stosowania stawki 9%, w szczególności dotyczące podatników powstałych w wyniku określonych działań restrukturyzacyjnych.

Uwaga dla jednostek mikro i małych: jednostka mikro może nie ustalać podatku odroczonego (art. 37 ust. 10a uor). To samo dotyczy jednostki małej korzystającej z uproszczeń (art. 3 ust. 1c uor).

Tabela 2. **Schemat przejścia od wyniku do podatku**

<table>
<tr><th colspan="2">Od wyniku brutto do podatku: korekty, odliczenia, stawka
Różnice przejściowe trafiają dodatkowo do podatku odroczonego</th></tr>
<tr><td>Wynik finansowy brutto
RZiS = zysk (strata) przed opodatkowaniem, saldo 860</td><td></td></tr>
<tr><td>↓</td><td></td></tr>
<tr><td>Korekty o różnice trwałe i przejściowe
− B przychody bilansowe niebędące przychodem podatkowym
+ C przychody podatkowe, których nie ma w wyniku
+ D koszty bilansowe niebędące KUP (trwale lub w roku)
− E KUP, które nie są kosztem bilansowym roku</td><td>Tylko różnice przejściowe
ujemne × stawka = aktywo (642)
dodatnie × stawka = rezerwa (840)
stan BZ porównany z BO</td></tr>
<tr><td>↓</td><td>↓</td></tr>
<tr><td>Dochód (strata) podatkowa
art. 7 ust. 2 ustawy o CIT</td><td rowspan="5">Podatek odroczony
△ rezerwy − △ aktywa (870-2)</td></tr>
<tr><td>↓</td></tr>
<tr><td>− G Odliczenia od dochodu
strata z lat ubiegłych, darowizny oraz – po spełnieniu warunków ustawowych – ulga badawczo-rozwojowa, ulga na robotyzację i ulga sponsoringowa.
IP Box nie jest odliczeniem od dochodu, lecz preferencyjnym opodatkowaniem kwalifikowanego dochodu z kwalifikowanych praw własności intelektualnej według stawki 5%; wymaga odrębnej kalkulacji i ewidencji</td></tr>
<tr><td>↓</td></tr>
<tr><td>Podstawa opodatkowania × 9% lub 19%
zaokrąglona do pełnych złotych (art. 18, art. 19)</td></tr>
<tr><td>↓</td><td>↓</td></tr>
<tr><td>Podatek bieżący
Wn 870-1/Ma 220</td><td>Skutek różnic przejściowych
aktywo lub rezerwa z tytułu odroczonego podatku</td></tr>
<tr><td colspan="2">↓</td></tr>
<tr><td colspan="2">Podatek dochodowy w RZiS = podatek bieżący + podatek odroczony
Wn 860/Ma 870 → wynik finansowy netto</td></tr>
</table>

eprasa.pl e9e4685076

Uzgodnienie wyniku finansowego brutto z podstawą opodatkowania – pięć etapów oraz odrębne ustalenie podatku odroczonego

Część dotycząca podatku bieżącego odzwierciedla kalkulację wykazywaną w zeznaniu CIT-8. Odrębnie identyfikuje się różnice przejściowe stanowiące podstawę ustalenia aktywów i rezerw z tytułu odroczonego podatku dochodowego. Łączne obciążenie z obu tytułów wykazuje się w rachunku zysków i strat w pozycji „Podatek dochodowy".

Uwaga: podatek bieżący odpowiada na pytanie: „ile podatku dotyczy bieżącego roku podatkowego?", a podatek odroczony – na pytanie: „jaki przyszły skutek podatkowy wynika z pozycji już wykazanych w bilansie?". Rozdzielenie tych pytań zapobiega podwójnemu ujmowaniu tej samej korekty.

Uzgodnienie wyniku finansowego brutto z dochodem podatkowym – krok po kroku

Uzgodnienie sporządza się według stałego układu obejmującego wynik finansowy brutto, 4 grupy korekt, dochód albo stratę podatkową, odliczenia, podstawę opodatkowania oraz podatek należny. Poszczególne korekty powinny wynikać z analityki kont i być powiązane z dokumentacją źródłową.

Jak należy czytać znaki w arkuszu: pozycje B i E odejmuje się od wyniku brutto, ponieważ zmniejszają dochód podatkowy, pozycje C i D dodaje się, ponieważ go zwiększają. Znak wynika więc z wpływu na dochód, a nie z tego, czy dana pozycja jest księgowo przychodem albo kosztem.

Tabela 3. **Arkusz przejścia (wzór)**

Lp.	Pozycja	Znak	Źródło danych
1	2	3	4
A	Wynik finansowy brutto	=	RZiS, saldo konta 86 przed księgowaniem podatku
B	Przychody bilansowe, które nie są przychodem podatkowym (w roku lub w ogóle)	–	konta 75-0, 76-0, 84 (rozwiązanie rozliczeń międzyokresowych przychodów), naliczone niezapłacone odsetki, dodatnie różnice kursowe z wyceny
C	Przychody podatkowe, których nie ma w wyniku roku	+	zaliczki rozliczone podatkowo, przychody ujawnione dopiero w ewidencji podatkowej, nieodpłatne świadczenia
D	Koszty bilansowe, które nie są KUP (trwale lub w tym roku)	+	konta 4xx-NKUP, 64-2, 75-1/76-1 (odsetki, kary), 83-4 i 28 (rezerwy, odpisy aktualizujące), amortyzacja ponad limit

eprasa.pl e9e4685076

1	2	3	4
E	KUP, które nie są kosztem bilansowym roku	–	wynagrodzenia i ZUS z ubiegłego roku zapłacone w terminie, wykorzystane rezerwy uznane za KUP, odsetki zapłacone, rozliczone straty z odpisów
F	Dochód (strata) podatkowa = A – B + C + D – E	=	CIT-8, poz. dochód/strata
G	Odliczenia od dochodu: strata z lat ubiegłych, darowizny oraz – po spełnieniu warunków ustawowych – ulga badawczo-rozwojowa, ulga na robotyzację i ulga sponsoringowa. IP Box nie jest odliczeniem od dochodu, stanowi preferencyjne opodatkowanie kwalifikowanego dochodu z kwalifikowanych praw własności intelektualnej według stawki 5% i wymaga odrębnej kalkulacji oraz ewidencji	–	CIT-8/O, załączniki
H	Podstawa opodatkowania (zaokrąglona do pełnych zł)	=	art. 18 updop
I	Podatek = H × 9% lub 19%	=	art. 19 updop
J	Odliczenia od podatku (np. podatek zapłacony za granicą)	–	np. art. 20 ust. 1 updop, z uwzględnieniem właściwej umowy o unikaniu podwójnego opodatkowania
K	Podatek należny za rok – zaliczki wpłacone = do zapłaty/nadpłata	=	konto 22-4 „Rozrachunki z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych (CIT)”

Procedura w 7 krokach

1) **Zakończ ujmowanie zdarzeń gospodarczych dotyczących okresu sprawozdawczego.** Przed rozpoczęciem kalkulacji podatku należy ująć w księgach rachunkowych wszystkie rezerwy, odpisy aktualizujące, rozliczenia międzyokresowe, skutki wyceny bilansowej oraz odpisy amortyzacyjne. Kalkulacja sporządzona przed zakończeniem tych czynności byłaby oparta na nieostatecznym wyniku finansowym brutto.

2) **Ustal wynik finansowy brutto na podstawie salda konta 86 przed ujęciem podatku dochodowego albo pozycji „Zysk (strata) brutto” w rachunku zysków i strat. Zweryfikuj jego zgodność z obrotami kont zespołu 4 lub 5 oraz zespołu 7.**

3) **Zweryfikuj przychody ujęte w grupach B i C. Dla każdego konta przychodowego ustal, czy ujęta kwota stanowi przychód podatkowy danego roku.** Wymagają tego w szczególności konta 76-0 (rozwiązanie rezerw i odpisów, dotacje, odszkodowania), 75-0 (naliczone odsetki, różnice kursowe z wyceny, dywidendy) oraz 84 (rozliczenia międzyokresowe przychodów).

eprasa.pl e9e4685076

4) **Zweryfikuj koszty ujęte w grupach D i E. Dla każdego konta kosztowego ustal, czy ujęta kwota stanowi koszt uzyskania przychodów danego roku.** Szczególnej analizy wymagają konta analityczne NKUP, rezerwy, bierne rozliczenia międzyokresowe kosztów oraz niewypłacone wynagrodzenia.

5) **Wylicz dochód i odliczenia. Sprawdź limity.** Stratę z lat ubiegłych odliczasz do 50% jej kwoty w roku albo jednorazowo do 5 000 000 zł (art. 7 ust. 5 updop). Darowizny odliczasz do 10% dochodu (art. 18 ust. 1 pkt 1 updop).

6) **Ustal podatek należny i uzgodnij go z sumą zaliczek wpłaconych w ciągu roku.** Różnicę ujmuje się na koncie 22-4 „Rozrachunki z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych (CIT)" jako zobowiązanie albo należność.

7) **Ustal podatek odroczony od zidentyfikowanych różnic przejściowych, a następnie ujmij w księgach rachunkowych podatek bieżący i odroczony zgodnie z zasadami przedstawionymi w sekcji 6.**

Klasyfikacja różnic bilansowo-podatkowych

Klasyfikację każdej różnicy należy przeprowadzić na podstawie dwóch kryteriów.

W pierwszej kolejności należy ustalić, czy dana kwota zostanie kiedykolwiek uwzględniona w rachunku podatkowym. Jeżeli nie, stanowi różnicę trwałą, która wpływa na bieżące uzgodnienie dochodu, lecz nie powoduje ujęcia podatku odroczonego.

Jeżeli kwota zostanie uwzględniona w rachunku podatkowym, należy ustalić okres jej rozpoznania. Ujęcie bilansowe i podatkowe w różnych okresach oznacza powstanie różnicy przejściowej wpływającej na bieżące uzgodnienie dochodu oraz na aktywa albo rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego.

Ważne rozróżnienie dotyczy tego, że „przejściowa" nie oznacza „krótkoterminowa". Różnica może odwrócić się po kilku latach, np. wraz z kolejnymi odpisami amortyzacyjnymi. Decydujące jest to, czy odwrócenie nastąpi.

PRZYKŁAD

Rezerwa na odprawy emerytalne (30 000 zł) jest w danym roku obrotowym NKUP (korekta D), ale będzie KUP w dniu wypłaty odprawy. To różnica przejściowa ujemna. Powstaje aktywo z tytułu podatku odroczonego. Kara umowna za zwłokę w dostawie towaru o wartości 5000 zł nigdy nie będzie KUP (art. 16 ust. 1 pkt 22 updop). Jest to różnica trwała.

Różnice trwałe

Różnica trwała wpływa na dochód podatkowy w okresie jej powstania i nie podlega odwróceniu w przyszłych okresach. Nie stanowi zatem podstawy do ujęcia aktywów ani

eprasa.pl e9e4685076

rezerw z tytułu odroczonego podatku dochodowego. Różnice trwałe wpływają na odchylenie efektywnej stawki podatkowej od stawki nominalnej.

PRZYKŁAD

Jeżeli spółka poniesie 10 000 zł kosztu reprezentacji, wynik brutto spadnie, ale dochód podatkowy się nie zmniejszy. Przy stawce 19% zwiększy to relację podatku do wyniku brutto o 1900 zł w porównaniu z sytuacją, w której wydatek byłby KUP.

Tabela 4. **Koszty bilansowe, które nigdy nie będą KUP (korekta +)**

Pozycja	Typowe konto	Przepis (updop)	Przykład
1	2	3	4
Reprezentacja (alkohol, prezenty dla kontrahentów, przyjęcia)	40-9-NKUP	art. 16 ust. 1 pkt 28	Kolacja z klientem w restauracji za 1200 zł netto + VAT nieodliczony
Kary umowne za wady, zwłokę w dostawie towarów i usług	76-1	art. 16 ust. 1 pkt 22	Kara 5000 zł za opóźnienie dostawy
Kary, grzywny, odsetki od zaległości budżetowych	75-1/76-1	art. 16 ust. 1 pkt 18 i 21	Odsetki od zaległego VAT 840 zł
Amortyzacja samochodu osobowego ponad limit obowiązujący od 2026 r.: 100 000 zł dla pojazdu emitującego co najmniej 50 g CO_2/km, 150 000 zł dla pojazdu emitującego mniej niż 50 g CO_2/km oraz 225 000 zł dla samochodu elektrycznego lub napędzanego wodorem	40-1-NKUP	art. 16 ust. 1 pkt 4	Przykład: dla samochodu spalinowego o emisji co najmniej 50 g CO_2/km i wartości 300 000 zł podatkowym kosztem jest część odpisu ustalona według proporcji 100 000 zł /300 000 zł
25% wydatków eksploatacyjnych auta używanego mieszanie	40-9-NKUP	art. 16 ust. 1 pkt 51	Paliwo 12 000 zł → 3000 zł NKUP
Składki PFRON	40-4/40-9-NKUP	art. 16 ust. 1 pkt 36	Wpłata 18 000 zł
VAT naliczony, który podlegał odliczeniu (a został w kosztach)	40-9	art. 16 ust. 1 pkt 46	Faktura przeoczona, VAT w kosztach
Darowizny (w RZiS) odliczane osobno od dochodu, nie jako KUP	76-1	art. 16 ust. 1 pkt 14	Darowizna 10 000 zł na OPP
Koszty finansowania dłużnego ponad limit 3 000 000 zł lub 30% podatkowej EBITDA	75-1	art. 15c	Odsetki od kredytu ponad limit (częściowo można rozliczyć w 5 kolejnych latach)

eprasa.pl e9e4685076

1	2	3	4
Koszty dotyczące transakcji z podmiotami z rajów podatkowych lub podmiotami powiązanymi – wymagają odrębnej analizy cen transferowych, należytej staranności i ewentualnych obowiązków dokumentacyjnych; nie stanowią automatycznie NKUP	40-3	art. 11k–11o updop (w zależności od rodzaju transakcji)	
Podatek CIT, podatek od środków trwałych w budowie	87-1	art. 16 ust. 1 pkt 16	

Tabela 5. **Przychody bilansowe, które nigdy nie będą przychodem podatkowym (korekta –)**

Pozycja	Typowe konto	Przepis (uor)	Przykład
Rozwiązanie rezerwy lub odpisu, które wcześniej były NKUP	76-0	art. 12 ust. 4 pkt 4	Odpis na należność rozwiązany po spłacie
Zwrot podatków i opłat, które nie były KUP	76-0	art. 12 ust. 4 pkt 6	Zwrot nadpłaty CIT z odsetkami
Dotacje na nabycie środków trwałych (wolne od podatku, a amortyzacja od dofinansowanej części jest NKUP)	84-1 → 76-0	art. 17 ust. 1 pkt 21, art. 16 ust. 1 pkt 48	Rozliczenie dotacji równolegle do amortyzacji
Dopłaty do kapitału, wkłady (gdy błędnie ujęte w przychodach)	76-0	art. 12 ust. 4 pkt 11	

Pozycje, które wymagają osobnej uwagi

- **Dywidendy otrzymane.** Pozycje te należy najpierw przyporządkować do właściwego źródła przychodów, a następnie ocenić ich neutralność podatkową oraz moment rozpoznania. Pozwala to zachować odrębność dochodu z innych źródeł przychodów i dochodu z zysków kapitałowych. Bilansowo dywidendy stanowią przychód finansowy (75-0), a podatkowo przychód z zysków kapitałowych, często zwolniony. Ujmuje się je w źródle „zyski kapitałowe", a nie operacyjnym.
- **Nieodpłatne świadczenia i nieodpłatnie otrzymane rzeczy.** To przychód podatkowy bez zapisu przychodowego w księgach (korekta C, trwała).
- **Nadwyżka wartości rynkowej przy transakcjach z podmiotami powiązanymi.** Korekta cen transferowych to różnica trwała w roku jej dokonania.

eprasa.pl e9e4685076

Każdą z tych pozycji ujmuje się w księgach rachunkowych zgodnie z zasadami rachunkowości. Różnica trwała nie zmienia zapisu. Zmienia tylko kwalifikację w arkuszu przejścia. Dlatego kluczowa jest analityka (sekcja 8).

Różnice przejściowe i podatek odroczony

Różnica przejściowa przesuwa podatek w czasie. W danym roku obrotowym zwiększa lub zmniejsza dochód, a w kolejnym roku obrotowym odwróci się w drugą stronę. Od takich różnic ustala się aktywa i rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego (art. 37 uor, KSR nr 2).

Tabela 6. Dwa rodzaje różnic przejściowych

Rodzaj	Efekt w danym roku obrotowym	Efekt w kolejnym roku obrotowym	Skutek bilansowy	Typowe pozycje
Ujemna (koszt bilansowy w danym roku obrotowym, KUP w kolejnym roku obrotowym; albo przychód podatkowy w danym roku obrotowym, bilansowy w kolejnym roku obrotowym)	dochód > wynik	zmniejszy dochód	Aktywo z tytułu odroczonego podatku (konto 65-1)	rezerwy na urlopy, odprawy, premie, badanie SF; niezapłacone wynagrodzenia i ZUS pracodawcy; odpisy aktualizujące należności i zapasy; naliczone niezapłacone odsetki od zobowiązań; ujemne różnice kursowe z wyceny; strata podatkowa do rozliczenia; odsetki ponad limit 15c do przeniesienia
Dodatnia (przychód bilansowy w danym roku obrotowym, podatkowy w kolejnym roku obrotowym; albo KUP w danym roku obrotowym, koszt bilansowy w kolejnym roku obrotowym)	dochód < wynik	zwiększy dochód	Rezerwa z tytułu odroczonego podatku (konto 83-1)	naliczone nieotrzymane odsetki od lokat i pożyczek; dodatnie różnice kursowe z wyceny; szybsza amortyzacja podatkowa (jednorazowa do 50 000 euro, stawki podwyższone); wycena aktywów finansowych w górę

eprasa.pl e9e4685076

Jak obliczyć podatek odroczony

Podatek odroczony ustala się metodą bilansową, porównując na dzień bilansowy wartość bilansową poszczególnych aktywów i pasywów z ich wartością podatkową. Podstawy jego obliczenia nie stanowi suma korekt wykazanych w uzgodnieniu wyniku finansowego brutto z dochodem podatkowym.

PRZYKŁAD

Wartość bilansowa maszyny wynosi 80 000 zł, a jej wartość podatkowa 50 000 zł. Dodatnia różnica przejściowa to 30 000 zł. Przy stawce 19% rezerwa z tytułu podatku odroczonego wynosi 5700 zł.

Aktywo/Rezerwa na koniec = suma różnic przejściowych × stawka obowiązująca w roku realizacji

Podatek odroczony w RZiS = (Rezerwa na koniec − Rezerwa na początek) − (Aktywo na koniec − Aktywo na początek)

Stosuje się stawkę, która będzie obowiązywać, gdy różnica się odwróci. Spółka na 9%, która przewiduje przekroczenie limitu w następnym roku, powinna liczyć odroczony podatek po 19%. Aktywo ujmuje się tylko wtedy, gdy prawdopodobne jest osiągnięcie dochodu pozwalającego je wykorzystać (zasada ostrożności).

Podatek odroczony dotyczący operacji rozliczanych z kapitałem własnym (np. aktualizacja wyceny środków trwałych na 81-3) ujmuje się również w kapitale, a nie w RZiS (art. 37 ust. 5 uor).

Tabela 7. Księgowania według planu kont INFOR PL

Operacja	Wn	Ma
1	2	3
Podatek bieżący za rok (CIT-8)	87-1 „Bieżący podatek dochodowy”	22-4 „Rozrachunki z tytułu CIT”
Zapłata zaliczek w ciągu roku	22-4 „Rozrachunki z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych (CIT)”	13-1 „Rachunek bieżący”
Utworzenie/zwiększenie aktywa z tytułu odroczonego podatku	65-1 „Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego”	87-2 „Odroczony podatek dochodowy”
Zmniejszenie aktywa	87-2 „Odroczony podatek dochodowy”	65-1 „Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego”
Utworzenie/zwiększenie rezerwy z tytułu odroczonego podatku	87-2 „Odroczony podatek dochodowy”	83-1 „Rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego”

eprasa.pl e9e4685076

1	2	3
Rozwiązanie/zmniejszenie rezerwy	83-1 „Rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego”	87-2 „Odroczony podatek dochodowy”
Przeniesienie podatku na wynik	86 „Wynik finansowy”	87 „Podatek dochodowy i inne obowiązkowe obciążenia wyniku finansowego” (saldo Wn) lub odwrotnie przy saldzie Ma

W bilansie aktywo pokazuje się w B.V.1 (lub kompensuje z rezerwą, jeżeli jednostka ma prawo i zamiar rozliczeń netto z tym samym organem), rezerwę – w B.I.1 pasywów.

Rezerwa NKUP rozwiązana bez wykorzystania

Jeżeli rezerwa, której utworzenie nie stanowiło kosztu uzyskania przychodów, zostaje rozwiązana bez wykorzystania, np. wskutek korzystnego zakończenia sporu, jej rozwiązanie ujmuje się w księgach rachunkowych jako pozostały przychód operacyjny na koncie 76-0. Dla celów CIT przychód ten nie podlega opodatkowaniu, ponieważ odpowiada wartości rezerwy, która uprzednio nie została zaliczona do kosztów uzyskania przychodów. W arkuszu uzgodnienia wykazuje się go zatem jako korektę B. Jednocześnie ustaje ujemna różnica przejściowa związana z rezerwą, a utworzone wcześniej aktywo z tytułu odroczonego podatku dochodowego podlega wyksięgowaniu zapisem:

Wn 87-2 „Odroczony podatek dochodowy”

Ma 65-1 „Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego”.

Nie powstaje nowa różnica trwała – następuje wygaśnięcie dotychczasowej różnicy przejściowej, ponieważ nie wystąpi już przyszłe podatkowe rozliczenie kosztu, którego oczekiwano przy ujęciu aktywa.

PRZYKŁAD

Kompleksowy przykład dla spółki Alfa sp. z o.o. za 2026 r.

Alfa sp. z o.o. przy wyniku brutto 600 000 zł płaci 91 960 zł podatku bieżącego, a całkowity podatek w RZiS wynosi 124 070 zł (efektywnie 20,68%). Spółka stosuje stawkę 19%, rok podatkowy równa się kalendarzowemu, różnice kursowe – metodą podatkową.

Założenie: wszystkie kwoty przyjęte w przykładzie mają charakter uproszczony i służą wyłącznie zobrazowaniu mechanizmu uzgodnienia. W praktyce każda pozycja powinna być powiązana z kontem księgowym, dokumentem źródłowym, właściwym źródłem przychodów oraz podstawą prawną.

eprasa.pl e9e4685076

Dane z ksiąg

Pozycja RZiS	Kwota (zł)	Co istotnego zawiera dla CIT
Przychody ze sprzedaży (70-0)	4 800 000	w całości przychód podatkowy
Koszty działalności operacyjnej (4xx)	(4 200 000)	reprezentacja 12 000 zł; amortyzacja auta ponad limit 18 000 zł; 25% eksploatacji auta 6 000 zł; PFRON 9 000 zł; utworzona rezerwa urlopowa 52 000 zł; rezerwa na badanie SF 15 000 zł; premia roczna za 2026 r. (wypłata w kwietniu 2027 r.) 30 000 zł; amortyzacja bilansowa maszyny 12 000 zł
Pozostałe przychody operacyjne (76-0)	60 000	rozwiązanie odpisu na należność (był NKUP) 20 000 zł; odszkodowanie 40 000 zł
Pozostałe koszty operacyjne (76-1)	(45 000)	kara umowna za zwłokę 5000 zł; odpis aktualizujący należność 25 000 zł; darowizna na OPP 15 000 zł
Przychody finansowe (75-0)	18 000	odsetki naliczone nieotrzymane od pożyczki 8000 zł; dodatnie różnice kursowe z wyceny 10 000 zł
Koszty finansowe (75-1)	(33 000)	odsetki od kredytu zapłacone 30 000 zł; odsetki od zaległości budżetowej 3000 zł
Wynik finansowy brutto	600 000	

Dodatkowo w 2026 r. wypłacono urlopy z rezerwy z bilansu otwarcia (40 000 zł) i premię za 2025 r. (25 000 zł, była w RMK biernych). Maszyna za 120 000 zł została podatkowo zamortyzowana jednorazowo. Strata podatkowa z 2024 r. do rozliczenia wynosi 80 000 zł.

Arkusz przejścia

Lp.	Pozycja	Kwota (zł)	Rodzaj różnicy
1	2	3	4
A	Wynik finansowy brutto	600 000	
B1	Rozwiązany odpis na należność (wcześniej NKUP)	– 20 000	odwrócenie przejściowej
B2	Odsetki naliczone, nieotrzymane	– 8 000	przejściowa dodatnia
B3	Dodatnie różnice kursowe z wyceny	– 10 000	przejściowa dodatnia

eprasa.pl e9e4685076

1	2	3	4
B	Razem przychody do odjęcia	– 38 000	
C	Przychody podatkowe spoza wyniku	0	
D1	Reprezentacja	+ 12 000	trwała
D2	Amortyzacja auta ponad 150 000 zł	+ 18 000	trwała
D3	25% wydatków na auto używane mieszanie	+ 6 000	trwała
D4	PFRON	+ 9 000	trwała
D5	Kara umowna za zwłokę	+ 5 000	trwała
D6	Odsetki budżetowe	+ 3 000	trwała
D7	Darowizna (odliczana w poz. G)	+ 15 000	trwała
D8	Odpis aktualizujący należność	+ 25 000	przejściowa ujemna
D9	Rezerwa urlopowa utworzona	+ 52 000	przejściowa ujemna
D10	Rezerwa na badanie SF	+ 15 000	przejściowa ujemna
D11	Premia roczna za 2026 r. niewypłacona	+ 30 000	przejściowa ujemna
D12	Amortyzacja bilansowa maszyny	+ 12 000	przejściowa
D	Razem koszty do dodania	+ 202 000	
E1	Urlopy wypłacone z rezerwy z BO	– 40 000	odwrócenie przejściowej
E2	Premia za 2025 r. wypłacona w 2026 r.	– 25 000	odwrócenie przejściowej
E3	Jednorazowa amortyzacja podatkowa maszyny	– 120 000	przejściowa dodatnia
E	Razem KUP do odjęcia	– 185 000	
F	Dochód podatkowy (600 000 – 38 000 + 0 + 202 000 – 185 000)	579 000	
G1	Darowizna na OPP (limit 10% dochodu = 57 900)	– 15 000	
G2	Strata z 2024 r. (do 5 000 000 zł jednorazowo)	– 80 000	
H	Podstawa opodatkowania	484 000	
I	Podatek 19%	91 960	
K	Zaliczki wpłacone w 2026 r.	– 85 000	
	Do zapłaty z CIT-8 (do 31.03.2027)	6 960	

eprasa.pl e9e4685076

Podatek odroczony

Różnica przejściowa	BO 2026 (zł)	BZ 2026 (zł)
Rezerwa urlopowa	40 000	52 000
Premia roczna (RMK bierne)	25 000	30 000
Odpis aktualizujący należności	20 000	25 000
Rezerwa na badanie SF	0	15 000
Strata podatkowa do rozliczenia	80 000	0
Ujemne razem → aktywo × 19%	165 000 → 31 350	122 000 → 23 180
Odsetki naliczone nieotrzymane	0	8 000
Dodatnie różnice kursowe z wyceny	0	10 000
Maszyna, wartość bilansowa 108 000 – podatkowa 0	0	108 000
Dodatnie razem → rezerwa × 19%	0 → 0	126 000 → 23 940

Aktywo spada o 8170 zł, rezerwa rośnie o 23 940 zł, więc podatek odroczony obciąża wynik kwotą 32 110 zł.

Kontrola: spadek aktywa zwiększa obciążenie podatkowe w RZiS, podobnie jak wzrost rezerwy. Dlatego oba skutki – 8170 zł i 23 940 zł – sumują się do 32 110 zł kosztu podatku odroczonego.

Księgowania na 31 grudnia 2026 r.

Operacja	Wn	Ma	Kwota (zł)
1	2	3	4
Zaliczki zapłacone w ciągu roku (łącznie)	22-4 „Rozrachunki z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych (CIT)”	13-1 „Rachunek bieżący”	85 000
Podatek bieżący za 2026 r.	87-1 „Bieżący podatek dochodowy”	22-4 „Rozrachunki z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych (CIT)”	91 960
Zmniejszenie aktywa z tytułu odroczonego podatku	87-2 „Odroczony podatek dochodowy”	65-1 „Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego”	8 170
Utworzenie rezerwy z tytułu odroczonego podatku	87-2 „Odroczony podatek dochodowy”	83-1 „Rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego”	23 940
Przeniesienie podatku na wynik	86 „Wynik finansowy”	87 „Podatek dochodowy i inne obowiązkowe obciążenia wyniku finansowego”	124 070

eprasa.pl e9e4685076

1	2	3	4
Zapłata salda CIT (2027)	22-4 „Rozrachunki z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych (CIT)”	13-1 „Rachunek bieżący”	6 960

Kontrolne uzgodnienie efektywnej stawki

To najlepszy test poprawności całego wyliczenia. Różnice przejściowe i strata nie zmieniają łącznego podatku. Przesuwają go między częścią bieżącą a odroczoną. Na efektywną stawkę wpływają tylko różnice trwałe.

Pozycja	Kwota (zł)
Wynik brutto × 19% (600 000 zł × 19%)	114 000
+ Różnice trwałe NKUP (68 000 zł × 19%)	12 920
– Darowizna odliczona od dochodu (15 000 zł × 19%)	– 2 850
= Podatek w RZiS	124 070
Podatek bieżący + odroczony (91 960 zł+ 32 110 zł)	124 070
Efektywna stawka (124 070 zł / 600 000 zł)	**20,68%**
Wynik finansowy netto	475 930

Jeżeli uzgodnienie nie zamyka się do kwoty podatku dochodowego ujętego w rachunku zysków i strat, należy zweryfikować kwalifikację poszczególnych pozycji w arkuszu. Najczęstszą przyczyną rozbieżności jest zaklasyfikowanie różnicy trwałej jako przejściowej albo różnicy przejściowej jako trwałej, a także pominięcie odwrócenia różnicy ujętej w bilansie otwarcia. Uzgodnienie podatku dochodowego wykazuje się również w informacji dodatkowej sporządzanej według załącznika nr 1 do uor, w nocie dotyczącej podatku dochodowego.

Organizacja kont, dzięki której uzgodnienie robi się samo

Sprawne uzgodnienie wyniku finansowego brutto z dochodem podatkowym wymaga, aby kwalifikacja podatkowa operacji była określana i ewidencjonowana już w momencie księgowania dokumentu, a nie odtwarzana dopiero na etapie zamknięcia roku i sporządzania zeznania CIT-8. Umożliwia to odpowiednio rozbudowana analityka kont wynikowych oraz prowadzenie właściwych kont i ewidencji pomocniczych.

PRZYKŁAD

Przy księgowaniu faktury za kolację z kontrahentem można od razu przypisać analitykę „NKUP trwałe”. Dzięki temu kwota automatycznie trafia do grupy D, zamiast być wyszukiwana ręcznie przy zamknięciu roku.

eprasa.pl e9e4685076

Tabela 8. **Analityka kont kosztowych i przychodowych**

Konto syntetyczne	Analityka	Przykładowe pozycje
4xx/5xx koszty	-1 KUP	koszty w pełni podatkowe
	-2 NKUP trwale	reprezentacja, PFRON, amortyzacja auta ponad limit, 25% eksploatacji auta
	-3 NKUP przejściowo	rezerwy, niezapłacone wynagrodzenia i umowy cywilnoprawne, odpisy
75-1 koszty finansowe	-1 KUP/-2 NKUP trwale/-3 NKUP przejściowo	odsetki zapłacone/odsetki budżetowe/ odsetki naliczone niezapłacone, ujemne różnice z wyceny
76-1 pozostałe koszty operacyjne	jw.	kary, darowizny, odpisy aktualizujące, wartość netto zlikwidowanych środków
75-0 przychody finansowe	-1 podatkowe/-2 niepodatkowe trwale/-3 niepodatkowe przejściowo/-4 zyski kapitałowe	odsetki otrzymane/zwrot nadpłaty CIT/ odsetki naliczone, dodatnie różnice z wyceny/dywidendy
76-0 pozostałe przychody operacyjne	jw.	odszkodowania/rozwiązanie odpisów NKUP/rozliczenie dotacji

Konta i ewidencje pomocnicze

- **Ewidencja środków trwałych i wartości niematerialnych i prawnych.** Powinna umożliwiać równoległe ustalenie wartości bilansowej i podatkowej, z uwzględnieniem odmiennych stawek amortyzacyjnych, amortyzacji jednorazowej, limitów dotyczących samochodów osobowych oraz rozliczenia dotacji. Różnica między umorzeniem bilansowym i podatkowym stanowi podstawę korekt D lub E oraz ustalenia różnic przejściowych dla celów podatku odroczonego.
- **Rejestr rezerw i biernych rozliczeń międzyokresowych kosztów.** Dla każdej pozycji należy wykazywać stan na początek okresu, utworzenie, wykorzystanie wraz z oceną, czy wydatek stanowi KUP, rozwiązanie wraz z oceną skutków po stronie przychodów podatkowych oraz stan na koniec okresu.
- **Rejestr wynagrodzeń, umów cywilnoprawnych i składek ZUS.** Ewidencja powinna zawierać terminy wymagalności i daty faktycznej zapłaty. W przypadku niedochowania ustawowego terminu wynagrodzenie lub składka finansowana przez płatnika jest rozpoznawana jako KUP w okresie faktycznej zapłaty, zgodnie z art. 15 ust. 4g–4h updop.
- **Rejestr odpisów aktualizujących należności.** Dla każdej wierzytelności należy wskazać, czy została wcześniej zarachowana jako przychód należny oraz czy jej nieściągalność została uprawdopodobniona w sposób określony w art. 16 ust. 2a updop. Spełnienie tych warunków umożliwia ocenę, czy odpis może zostać zaliczony do KUP.

eprasa.pl e9e4685076

- **Ewidencja różnic kursowych.** Jeżeli jednostka stosuje podatkową metodę ustalania różnic kursowych, ewidencja powinna rozdzielać różnice zrealizowane, uwzględniane w rachunku podatkowym, od różnic z wyceny bilansowej.
- **Konta pozabilansowe.** Konta pomocnicze, np. z grupy 09x, mogą służyć do ewidencjonowania przychodów podatkowych, które nie powodują ujęcia przychodu w księgach rachunkowych, takich jak nieodpłatne świadczenia lub określone korekty cen transferowych. Ułatwia to kompletne ujęcie tych pozycji w korekcie C.
- **Arkusz przejścia („pomost").** Powinien być prowadzony narastająco w okresach miesięcznych, z zachowaniem jednolitego układu wierszy na potrzeby kalkulacji zaliczek oraz rocznego zeznania CIT-8. Pozwala to na bieżące identyfikowanie różnic między kalkulacją za grudzień a ostatecznym zamknięciem roku.
- **Rachunkowa metoda ustalania różnic kursowych.** Alternatywnie podatnik może wybrać metodę określoną w art. 9b ust. 1 pkt 2 updop. W takim przypadku różnice kursowe ujmuje się w przychodach lub kosztach podatkowych zgodnie z przepisami o rachunkowości, pod warunkiem spełnienia wymogów ustawowych, w tym poddawania sprawozdań finansowych badaniu w okresie stosowania tej metody. Metodę stosuje się przez okres niekrótszy niż 3 lata podatkowe, a informację o jej wyborze wykazuje się w zeznaniu CIT-8 składanym za pierwszy rok jej stosowania.

Najczęstsze błędy i jak ich uniknąć

Większość błędów nie wynika z nieznajomości przepisów, lecz z pominięcia odwrócenia różnicy z poprzedniego roku albo z liczenia od złej kwoty wyjściowej.

Tabela 9. Najczęstsze błędy

Błąd	Skutek	Jak uniknąć błędu
1	2	3
Start od wyniku netto zamiast brutto	Podstawa zawyżona lub zaniżona o podatek	Zawsze saldo 86 przed księgowaniem konta 87
Doliczenie rezerwy jako NKUP, ale brak odliczenia jej wykorzystania w kolejnym roku	Ten sam koszt nigdy nie staje się KUP. Powstaje nadpłata podatku	Rejestr rezerw z kolumną „wykorzystanie = KUP"; każdy wiersz E sprawdzić z D roku poprzedniego
Odliczenie rozwiązanej rezerwy, która była KUP (np. utworzonej podatkowo zgodnie z art. 16 ust. 1 pkt 27 updop)	Zaniżony przychód	Przy rozwiązaniu sprawdzić, czy tworzenie było KUP. Jeśli tak, przychód jest podatkowy
Wynagrodzenia i umowy zlecenia za grudzień, zapłacone po terminie, uznane za KUP grudnia	Zawyżone KUP	Porównać datę wypłaty z terminem z umowy/regulaminu. Dla ZUS pracodawcy obowiązuje termin z art. 15 ust. 4h pkt 4 updop

eprasa.pl e9e4685076

1	2	3
Darowizna wykazana jako KUP zamiast odliczenia od dochodu	Brak limitu 10%, błędne pozycje CIT-8	Doliczyć w D, odliczyć w G na CIT-8/O
Strata z lat ubiegłych odliczona ponad limit lub ze złego źródła przychodów	Zaległość podatkowa	Do 5 000 000 zł jednorazowo, reszta maksymalnie 50% rocznie, przez 5 lat; stratę kapitałową tylko z dochodem kapitałowym
Pomieszanie źródeł przychodów (operacyjne *vs* zyski kapitałowe)	Zła stawka (9% nie dotyczy zysków kapitałowych), błędne rozliczenie strat	Analityka 75-0/4 i osobne kolumny w arkuszu
Podatek odroczony od różnic trwałych (np. od reprezentacji)	Zafałszowany wynik netto	Test z sekcji 4: „czy kiedykolwiek wejdzie do rachunku podatkowego?"
Aktywo z tytułu straty ujmowane bez realnej szansy na dochód	Zawyżone aktywa i wynik	Dokumentować prognozę dochodów; w razie wątpliwości – odpis aktywa
Zła stawka do odroczonego podatku (9% przy przewidywanym przekroczeniu limitu)	Błędna wycena aktywa/rezerwy	Stawka z roku odwrócenia różnicy
Podatek odroczony od operacji kapitałowych ujęty w RZiS	Błędny wynik netto	Aktualizacja wyceny na 81-3 → odroczony podatek także na 81-3
Brak korekty podstawy opodatkowania przy nieuregulowaniu	Zawyżone KUP	Co miesiąc weryfikować należności i zobowiązania nieuregulowane
zobowiązania przez 90 dni od upływu terminu płatności (ulga na złe długi)		przez 90 dni od terminu płatności; stosować korektę podstawy opodatkowania zgodnie z art. 18f updop i odwracać ją po zapłacie
Zakup towaru lub usługi od nieaktywnego podatnika VAT lub płatność ponad 15 000 zł na rachunek spoza białej listy	NKUP lub obowiązek zmniejszenia KUP (art. 15d)	Weryfikacja białej listy przed zapłatą, zawiadomienie ZAW-NR w ciągu 7 dni
Arkusz uzgodnienia niepowiązany z księgami (ręczne kwoty)	Brak śladu rewizyjnego, ryzyko przy kontroli i badaniu	Każdy wiersz arkusza z numerem konta i saldem; arkusz w aktach rocznych

JPK_KR_PD i znaczniki kont

JPK_KR_PD jest ustrukturyzowaną elektroniczną postacią ksiąg rachunkowych, rozszerzoną o dane wymagane dla celów podatku dochodowego. Podmioty objęte obowiązkiem prowadzą księgi przy użyciu programów komputerowych i przekazują plik właściwemu naczelnikowi urzędu skarbowego bez wezwania. Struktura nie zastępuje zeznania CIT-8, lecz umożliwia powiązanie zapisów księgowych, planu kont, danych sprawozdawczych i kalkulacji podatku dochodowego.

eprasa.pl e9e4685076

Harmonogram objęcia obowiązkiem: JPK_KR_PD stosuje się etapowo do lat podatkowych albo obrotowych rozpoczynających się po:

- 31 grudnia 2024 r. – w przypadku podatkowych grup kapitałowych oraz podmiotów, których przychód w poprzednim roku przekroczył równowartość 50 000 000 euro,
- 31 grudnia 2025 r. – w przypadku podatników CIT i spółek niebędących osobami prawnymi, zobowiązanych do przesyłania JPK_V7M,
- 31 grudnia 2026 r. – w przypadku pozostałych podatników i spółek, w tym składających JPK_V7K.

O właściwym etapie decyduje data rozpoczęcia roku podatkowego albo obrotowego oraz spełnienie przesłanek dotyczących danej grupy podmiotów.

Termin przekazania. Co do zasady księgi przekazuje się po zakończeniu roku w terminie określonym w art. 9 ust. 1c albo 1e updop. Od 1 lipca 2026 r. terminy przesyłania ksiąg rachunkowych w strukturze JPK_KR_PD określa art. 9 ust. 1c i 1e updop. Dla podmiotów objętych obowiązkiem raportowania termin upływa:

- **do końca 7. miesiąca po zakończeniu roku podatkowego** – w przypadku podatników CIT (art. 9 ust. 1c),
- **do końca 7. miesiąca po zakończeniu roku obrotowego** – w przypadku spółek niebędących osobami prawnymi, do których stosuje się art. 9 ust. 1e.

Zakres dodatkowych danych. Księgi uzupełnia się o dane określone w rozporządzeniu Ministra Finansów z 16 sierpnia 2024 r. w sprawie dodatkowych danych, o które należy uzupełnić prowadzone księgi rachunkowe podlegające przekazaniu na podstawie ustawy o CIT, w szczególności o NIP kontrahenta, jeżeli został nadany, numer identyfikujący fakturę w KSeF, jeżeli został nadany do dnia przekazania księgi, oraz znaczniki identyfikujące konta według słownika właściwego dla rodzaju jednostki. Zakres raportowania należy ustalać według przepisów przejściowych, okresu objętego plikiem i aktualnej wersji struktury logicznej. Podatnicy CIT oraz spółki niebędące osobami prawnymi, objęci obowiązkiem raportowania na podstawie art. 9 ust. 1c lub 1e updop, są zwolnieni z przesyłania pliku JPK_ST_KR za lata podatkowe lub obrotowe rozpoczynające się w latach 2026–2028.

Zasady przypisywania znaczników kont. Znacznik określa ekonomiczną funkcję konta i powinien wynikać z rzeczywistej treści ujmowanych na nim operacji, a nie wyłącznie z numeru lub nazwy konta. Stosuje się słownik właściwy dla danego rodzaju jednostki. Jeżeli jedno konto obejmuje pozycje należące do różnych kategorii sprawozdawczych lub podatkowych, konieczne może być wyodrębnienie odpowiedniej analityki. Konta techniczne, rozliczeniowe i pozabilansowe wymagają indywidualnej oceny zgodnie ze strukturą, broszurą informacyjną i aktualnymi wyjaśnieniami Ministerstwa Finansów.

Mapowanie planu kont. Dla każdego konta warto prowadzić co najmniej: identyfikator konta, identyfikator konta nadrzędnego, właściwy znacznik JPK, kwalifikację CIT oraz źródło przychodów. Konta 75-0 i 75-1 powinny rozdzielać m.in.: odsetki, różnice

eprasa.pl e9e4685076

kursowe, dywidendy i pozostałe operacje finansowe, konta 76-0 i 76-1 – dotacje, odszkodowania, odpisy, kary i darowizny, natomiast konta zespołu 4 oraz konta 64, 65, 83 i 87 – pozycje stanowiące KUP, NKUP trwałe, NKUP przejściowe, podatek bieżący i podatek odroczony. Znacznik sprawozdawczy nie zastępuje kwalifikacji podatkowej, dlatego oba oznaczenia powinny być utrzymywane równolegle.

Węzeł RPD. Węzeł dotyczący rozliczenia podatku dochodowego prezentuje dane pozwalające przejść od wyniku finansowego do podstawy opodatkowania. Powinien być zgodny z CIT-8, arkuszem przejścia A–K oraz saldami i obrotami kont. Dla każdej korekty warto zachować informację o kwocie, numerze konta, rodzaju różnicy, podstawie prawnej, roku powstania oraz – w przypadku różnicy przejściowej – przewidywanym okresie odwrócenia.

Kontrole przed wysyłką. Przed przekazaniem pliku należy potwierdzić, że obroty i salda odpowiadają zamkniętym księgom, hierarchia kont i identyfikatory kont nadrzędnych są kompletne, znaczniki pozostają zgodne z aktualnym słownikiem, dane węzła RPD uzgadniają się z CIT-8 i arkuszem przejścia, NIP kontrahentów, numery KSeF i pozostałe dane dodatkowe są kompletne w zakresie wymaganym dla danego okresu, a plik przechodzi walidację z aktualną strukturą XSD. Wyniki kontroli i wersję zastosowanego schematu warto udokumentować w aktach zamknięcia roku.

Checklista zamknięcia roku

- ✓ Ustalono, od którego roku podatkowego jednostka podlega obowiązkowi JPK_KR_PD i JPK_ST_KR.
- ✓ Plan kont ma przypisane aktualne znaczniki JPK, hierarchię kont i identyfikatory kont nadrzędnych.
- ✓ Analityka rozdziela KUP, NKUP trwałe, NKUP przejściowe, źródła przychodów oraz pozycje potrzebne do węzła RPD.
- ✓ JPK_KR_PD uzgodniono z księgami, CIT-8 i arkuszem przejścia, a plik zwalidowano z aktualnym schematem XSD.
- ✓ Wszystkie operacje roku są zaksięgowane, wycena bilansowa i amortyzacja – ujęte.
- ✓ Rezerwy i RMK bierne utworzone, wykorzystane i rozwiązane. Rejestr uzgodniony z saldami 83-4 i 64-2.
- ✓ Odpisy aktualizujące (należności, zapasy, aktywa trwałe) z kwalifikacją KUP/NKUP.
- ✓ Wynagrodzenia, umowy cywilnoprawne i ZUS za grudzień. Sprawdzone daty zapłaty.
- ✓ Należności i zobowiązania nieuregulowane przez 90 dni po terminie płatności. Korekta podstawy opodatkowania zgodnie z art. 18f updop.
- ✓ Płatności powyżej 15 000 zł. Biała lista i ZAW-NR.
- ✓ Środki trwałe. Umorzenie bilansowe *vs* podatkowe, limity dla aut.

eprasa.pl e9e4685076

- ✓ Różnice kursowe rozdzielone na zrealizowane i z wyceny.
- ✓ Przychody i koszty podzielone na źródła operacyjne i zyski kapitałowe.
- ✓ Arkusz przejścia A-K wypełniony, każda pozycja z numerem konta.
- ✓ Odliczenia od dochodu (strata, darowizny, ulgi). Limity sprawdzone.
- ✓ Stawka 9%. Potwierdzony status małego podatnika i limit bieżących przychodów.
- ✓ Podatek odroczony. Tabela różnic przejściowych BO/BZ, stawka z roku odwrócenia.
- ✓ Kontrola efektywnej stawki zamyka się co do złotówki.
- ✓ Księgowania 87-1/87-2/22-4/65-1/83-1/86 wykonane, nota podatkowa w informacji dodatkowej przygotowana.
- ✓ CIT-8 z załącznikami złożony i saldo zapłacone do końca 3. miesiąca po roku podatkowym.

PODSTAWA PRAWNA:

- art. 3 ust. 1c, art. 37, art. 42 i załącznik nr 1 do ustawy z 29 września 1994 r. o rachunkowości (j.t. Dz.U. z 2026 r. poz. 522 ze zm.)
- art. 7, 9b, 11c, 11k–11o, 12, 15, 15c, 15d, 16, 17, 18, 18f, 19, 20 i 22 ustawy z 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych (j.t. Dz.U. z 2026 r. poz. 554 ze zm.)
- rozporządzenie Ministra Finansów z 16 sierpnia 2024 r. w sprawie dodatkowych danych, o które należy uzupełnić prowadzone księgi rachunkowe podlegające przekazaniu na podstawie ustawy o CIT (Dz.U. z 2024 r. poz. 1314)
- aktualna struktura logiczna JPK_KR_PD, broszura informacyjna i słowniki znaczników publikowane przez Ministerstwo Finansów oraz Krajową Administrację Skarbową
- Krajowy Standard Rachunkowości nr 2 „Podatek dochodowy”

©℗
Joanna Gawrońska
biegły rewident

Abonament 2027

INFOR
Zał. R. Pieńkowski w 1987 r.

Przedłuż abonament **BIULETYNU głównego księgowego** i wybierz jeden z prezentów!

Zobacz więcej:
oferta2027.infor.pl

22 761 30 30, 801 626 666 bok@infor.pl sklep.infor.pl

eprasa.pl e9e4685076

POLECAMY

w następnych numerach BIULETYNU głównego księgowego:

- Najważniejsze zmiany w 2027 r.
- Nowe obowiązki biegłego rewidenta dotyczące informowania o sprawozdaniu o podatku dochodowym

Nowości w INFORLEX

- **Monitor Księgowego nr 11** – dodatek z serii „Temat na czasie": „Prowadzenie fundacji – obowiązki prawne, księgowe i podatkowe"
- **Biuletyn VAT nr 11** – ebook „Instrukcje KSeF – 15 praktycznych procedur dla podatników"
- **Szkolenie** „KSeF – problemy 2026 i zmiany 2027"

PRENUMERATA 2027

BIULETYN głównego księgowego (e-wydanie)

abonament na 12 miesięcy w cenie 1069 zł brutto

MONITOR księgowego

w wersji PREMIUM (papier + e-wydanie)

abonament na 12 miesięcy w cenie 1420 zł brutto

BIULETYN VAT

w wersji PREMIUM (papier + e-wydanie)

abonament na 12 miesięcy w cenie 1183 zł brutto

MONITOR prawa pracy i ubezpieczeń

w wersji PREMIUM (papier + e-wydanie)

abonament na 12 miesięcy w cenie 1301 zł brutto

www.sklep.infor.pl

801 626 666, 22 761 30 30

bok@infor.pl

INFOR
Zał. R. Pieńkowski w 1987 r.
Grupa INFOR PL

Prezes Zarządu
Ryszard Pieńkowski

INFOR PL Spółka Akcyjna
ul. Burakowska 14, 01-066 Warszawa
www.infor.pl

Dyrektor pionu produktów cyfrowych
Grzegorz Błażejczyk
grzegorz.blazejczyk@infor.pl

Redaktor naczelna
dr Gyöngyvér Takáts

Korekta
Agnieszka Łobik-Przejsz

Redaktor graficzny
Agnieszka Zuchowicz

Adres redakcji
ul. Burakowska 14, 01-066 Warszawa
www.inforlex.pl

Biuro Reklamy
Ewa Gromek-Tyburska
e-mail: ewa.gromek@infor.pl
tel. 510 024 764

Zamówienia na prenumeratę
Biuro Obsługi Klienta:

ul. Burakowska 14, 01-066 Warszawa
tel. 22 761 30 30, 801 626 666
e-mail: bok@infor.pl

www.sklep.infor.pl

Copyright by INFOR PL S.A. Publikacja jest chroniona przepisami prawa autorskiego. Wykonywanie kserokopii lub powielanie inną metodą oraz rozpowszechnianie bez zgody wydawcy w całości lub części jest zabronione i podlega odpowiedzialności karnej.
Ⓒ – znak zastrzeżenia praw autorskich;
Ⓟ – znak odpłatności;
ⒸⓅ – dwa znaki przy artykule oznaczają możliwość jego dalszego wykorzystania wyłącznie po uiszczeniu opłaty zgodnie z cennikiem (www.infor.pl/licencje) i w zgodzie z Regulaminem korzystania z artykułów redakcyjnych.

INFOR PL S.A. jest podatnikiem VAT, NIP 118-009-30-66

Redakcja zastrzega sobie prawo skracania i adiustacji tekstów oraz zwrotu materiałów zamówionych, a niezatwierdzonych do druku. Materiałów niezamówionych nie zwracamy. Nie ponosimy odpowiedzialności za treść reklam zamieszczonych na łamach.

eprasa.pl e9e4685076

INFOR
Zał. R. Pieńkowski w 1987 r.

Abonament 2027

OFERTA DLA CIEBIE

Przedłuż abonament na 2027 rok i wybierz prezent!

Wybierz swój prezent na:

oferta2027.infor.pl

Warunkiem otrzymania prezentu jest opłacenie zamówienia na okres 12 miesięcy w terminie wskazanym w specyfikacji. Prezent rzeczowy uzależniony jest od wartości zamówienia.

eprasa.pl e9e4685076

INFORLEX
KOMPLEKSOWA BAZA WIEDZY

Szybka odpowiedź
Sprawdzone źródła

Nowość

Testuj bezpłatnie

Teraz INFORLEX z **Asystentem AI** ✨

- Szybkie, precyzyjne i praktyczne odpowiedzi
- Odpowiedzi oparte na wiarygodnych źródłach INFORLEX
- Opieka merytoryczna ekspertów INFORLEX

inforlex.pl

eprasa.pl e9e4685076